

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

POROČILO ŠVETA ZA KULTURO OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA LJUBLJANA ZA LETO 1956

(Gradivo za 14. sejo OLO)

Svet za prosveto in kulturo je bil izvoljen na skupni seji Okrajnega zbora in Zbora proizvajalcev dne 30. julija 1955.

Svet ima 15 članov, ki ga sestavljajo javni kulturni delavci ter predstavniki raznih kulturnih ustanov. Izmed svojih članov je izvolil dve komisiji, in sicer komisijo za personalna vprašanja in komisijo za proračun.

V tem letu je imel Svet 12 sej. Na njih je Svet razpravljal o razdelitvi proračunskih sredstev ustanovam in zavodom in o investicijskih sredstvih, ki so bila v letošnjem letu odobrena v proračunu za kulturno delavnost. Ker so bila sredstva za investicije zelo omejena, je bilo potrebno v letošnjem letu še prav posebno paziti na razdelitev teh sredstev v najbolj smiselno uporabo. V obravnavanju kulturne politike je v razpravah na sejah bila posvečena posebna skrb zlasti naslednjim problemom: problematiki glasbenega šolstva, vlogi organizaciji Sole za umetno obrt, problemom estetske vzgoje otrok v zvezi s Pionirsko knjižnico in vprašanju dela in obstoja Srednje baletne šole, problemom gostovanj umetniških skupin v okraju in v zvezi s sistemizacijo delovnih mest v ustanovah, dopolnilne plače in poželjni dodatki, dajal predloge za imenovanje uslužbencev v ustanovah in vodilnih uslužbencev v zavodih, ki so v pristojnosti Sveta, predloge za imenovanje upravnih odborov zavodov in ustanov, reševanje prošnje in pritožbe in še celo vrsto drugih kompetenčnih nalog, ki so terjale precej časa na sejah sveta. V pristojnosti Sveta so naslednje ustanove in zavodi:

Proračunske ustanove:

Mestni arhiv, Mestni muzej, Slovenska knjižnica, Srednja glasbena šola, Srednja baletna šola.

Samostojni finančni zavodi:

Slovensko narodno gledališče — Opera in Drama, Mestno gledališče, Ljubljanski festival, Slovenska filharmonija, Pionirska knjižnica, Soča za umetno obrt, Jakopičev paviljon in Koncertna poslovalnica.

Tajništvo je administrativni organ za dva Sveta, in sicer: Svet za prosveto in kulturo in Svet za telesno kulturo.

Tajništvo za prosveto in kulturo ima 7 uslužbencev, 4 od teh so redno nameščeni, 3 pa so honorarni. Poleg načelnika sta 2 inšpektorja in 2 arhitekta in 2 administrativna uslužbenca. V inšpektorski skupini

je 1 inšpektor za klavir na glasbenih šolah, ki je redno nameščen, 1 inšpektor za violino, ki je honorarni nameščenec, in 2 arhitekta, ki sta prav tako honorarno nameščena. Ta dva sta nameščena za specialne naloge, in sicer: prvi za dela, ki so v zvezi z adaptacijo magistratnega poslopja, drugi pa za dela v zvezi z urejanjem Križank

prejela tudi dotacijo LRS v znesku 34.500.000 din.

Proračun Sveta bo predvidoma izčrpan. Sredstva, predvidena v proračunu za funkcionalne izdatke Sveta, so bila v glavnem potrošena:

Za rekonstrukcijo prvega dela Rimskega zidu, ki je končana, razen manjših del ob prvem vhodu; začeta pa je že rekonstrukcija drugega dela. Za ureditev vrtnarskih del je poskrbel občinski ljudski odbor Ljubljana-Vič.

Postavljen je bil spomenik Antonu Aškercu na križišču Emonske in Cojzove ceste, ki je delo pokoj-

so bile naslednje: Delavski knjižnici 1.500.000 din, Slovenski Matici 1.000.000 din, reviji Kronika slovenskih krajev 400.000 din, Mestnemu lutkovnemu gledališču za gostovanja v krajih našega okraja 400.000 dinarjev, za organizacijo internacionalne grafične razstave je bilo nakazanih 1.000.000 din, za organizacijo jubilejnega gledališkega tedna ob 200-letnici Linhartovega rojstva je bila dana pomoč Drami v znesku 500.000 din.

Nadalje je Svet podprl Akademijo za igralsko umetnost ob njeni proslavi in prireditvi javnih proslav ob zaključku šolskega leta in za izdajo gledališkega lista ter prav tako podprl akcijo Okrajne zveze Svobod pri nakupu osmih potujočih knjižnic. Podprl je z nekaterimi manjšimi zneski tudi delo strokovnih društev s kulturnega področja. Z zneskom 2.700.000 din je Svet podprl tudi gostovanje Opere in Drame na festivalih v Holandiji in v Parizu, razen tega pa prevzel vse stroške gostovanja izven Ljubljane v krajih okraja.

Delo zavodov in ustanov: sodimo, da lahko označimo problematiko kulturne politike in razvoja vrste kulturnih vprašanj, če kulturno dejavnost pogledamo tudi skozi delo kulturnih ustanov in njih problemov. Zato bomo v svojem poročilu nanizali njihovo delo seveda samo v grobih obrisih, ker bi o vsakem vprašanju pri vsaki ustanovi lahko pokazali toliko najrazličnejših problemov, ki bi terjali posebne razprave.

Gledališča: V naši gledališki kulturi so bili letos doseženi uspehi, kot jih še ne pomni doslej naša gledališka zgodovina. Obe naši centralni gledališči, Opera in Drama, sta gostovali v Holandiji in Franciji s takšnim uspehom, da lahko čestitamo tudi ob tej priliki našima ustanovama k njuni tako presenetljivi afirmaciji v svetu. Obe gledališči sta s tem uspehom v svetu postali znani in priznani, saj res številne kritike ocenjujejo umetniške stvaritve obeh s takšnimi pohvalami, da je naš narod lahko ponosen nanje.

Opera je gostovala v Holandiji na Festivalu od 17. do 25. junija. Na tem festivalu, kjer so nastopali številni svetovno znani ansambli, je s svojimi sedmimi predstavami v Haagu, Utrechtu, Rotterdamu in Amsterdamu dosegla izreden uspeh, ki ga je vsa kritika ocenila z najtoplejšimi pohvalami. Za mnoge udeležence tega festivala je bila predstava naše Opere, Prokofjeva »Zaljubljen v tri oranže« pravdo kritje doslej v svetu neznanega gledališča. Mnoge kritike omenjajo tudi naše mesto z začudenjem, da ima tako majhno mesto operni ansambel, ki zmore tako kvalitetne predstave.

Nič manjši uspeh ni to gledališče doseglo tudi v Parizu, v veliki Pariški operi. Začuda, da je prav ljubljanska Opera lahko gostovala prav v tem gledališču, kjer doslej ni bil običaj, da bi v njem gostovali celotni tuji ansambli, razen najpriznanejših solistov seveda. Kljub razumljivi veliki bojazni in kljub

VABILO

Na podlagi 83. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Ur. list LRS šte. 19-89/52) v zvezi z 48. členom Statuta Okraja Ljubljana, sklicujem

14. skupno sejo

okrajnega zbora in zbora proizvajalcev Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana, ki bo v petek, dne 28. decembra 1956 ob 9. uri dopoldne v sejni dvorani Magistrata v Ljubljani.

Predlagam naslednji

dnevni red:

1. Poročilo Sveta za kulturo OLO za leto 1956.
2. Odlok o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi proračuna bivšega Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane za leto 1955.
3. Odlok o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi proračuna bivšega Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana-okolica za leto 1955.
4. Predlog Odloka o začasnem finansiranju proračunskih potreb Okrajnega ljudskega odbora za I. tromesečje 1957.
5. Odloki o gradbenih okoliših v občinah okraja Ljubljana.
6. Razveljavitev odloka:
 - a) o začasnih predpisih z navodili za zasnovo gradbenih objektov iz lahkega betona, vgrajenega na zgradbi;
 - b) o začasnih predpisih za uporabo granularne plavžne žlindre kot agregata za lahki beton in
 - c) o začasnih predpisih in navodilih za izdelovanje lahkega betona iz granularne plavžne žlindre.
7. Gospodarske zadeve.
8. Personalne zadeve.

Vsak ljudski odbornik ima pravico ustno ali pismeno predlagati spremembo in dopolnitev dnevnega reda.

Morebitno odsotnost javite Skupščinski pisarni OLO, Kresija, soba št. 16/I. (Telefon 21-939.)

Predsednik OLO:
dr. Marijan Dermastia l. r.

in za priprave načrtov za ureditev kompleksa Zal pred pokopališčem.

Uslužbena mesta v Tajništvu niso zasedena. Manjka v inšpektorski skupini še en inšpektor za teoretične predmete na glasbenih šolah. To mesto še ni sistemizirano, upravljal pa bi ga lahko, tudi honorarni uslužbenec.

Nezasedeno pa je še mesto referenta za telesno vzgojo, katerega kljub razpisu in iskanju nismo mogli zasesti s primernim strokovnjakom.

Proračun Sveta za kulturo je v letu 1956 vključeno s proračunskimi investicijami znašal 270 milijonov 980.000 din.

Slovensko narodno gledališče in Slovenska filharmonija, ki sta sicer v pristojnosti Okrajnega ljudskega odbora, pa sta poleg dotacije OLO

nega akad. kiparja Nikolaja Pirnata, osnutek za podstavek plastike pa je napravil prof. Plečnik.

Nabavljeni sta bili dve plastiki, in sicer velika plastika kiparja Stojana Batiča »Balet«, ki je namenjena za vrtno plastiko v Tivoljskem parku, in plastika kiparja Lojzeta Dolinarja »Poruka«, ki naj bi bila postavljena v Križankah. V Križankah je bila postavljena in popolnoma obnovljena plastika Alojza Gangla »Genij«, ki je bila poprej na vrhu pročelja Opere. Ker je bila tu popolnoma nezavarovana in je že močno razpadla, smo jo prenesli v Križanke, kjer jo bo mogoče varovati in ohraniti. Na razstavah je bilo odkupljenih letos 27 slik, grafik in manjših plastik.

Podpore društvom in ustanovam

nasvetom, da je takšno gostovanje izredno tvegano pred tako kritičnim občinstvom v Parizu s skoraj neznanjo opero (Zaljubljen v tri oranže) in še v tujem jeziku (ruščini), je bil uspeh neverjeten tako pri publiku kot pri kritiki.

Opera je letos gostovala tudi na Ljubljanskem in Dubrovniškem festivalu. V Ljubljani je imela 6. v Dubrovniku pa 8 predstav. Vse so dosegle tudi na teh dveh festivalih prodoren uspeh. Na plošče pa je Opera posnela za trdiko »Philips« tri opere: Zaljubljen v tri oranže, Soročinski semenj in Prodano nevesto.

V tem letu je Opera imela doma 204 operne in baletne predstave, ki jih je obiskalo 127.848 poslušalcev, povprečno torej na predstavo 626 obiskovalcev, kar pomeni, da je bila vsaka predstava, polno zasedena, saj ima gledališče le 645 sedežev vključno s tako imenovanimi službenimi sedeži (dežurstvo itd.). Večina predstav je tako rekoč že vnaprej razprodana, saj ima Opera 4153 abonementov. V tem pa je bistveni problem Opernega gledališča. Ker je število sedežev tako majhno, je zato potrebno tako neobičajno veliko število predstav, ki jih najbrž nima nikjer nobena Opera. Zato je tudi obremenjenost ansamblov in solistov prekomerna. Jasno je, da je tudi razmere med stroški za posamezno predstavo in njenim inkasom v takšem nesorazmerju, da so predstave pravzaprav zelo drage, kar tudi seveda zvišuje letni proračun. Če bi imelo gledališče vsaj enkrat več sedežev, bi seveda bila obremenjenost mnogo manjša in stroški isti, če ne nižji. To dejstvo je tudi vzrok za že dolgoletno željo, da bi v Ljubljani pričeli z gradnjo novega gledališča, če ne upoštevamo tudi izredne zastarelosti odra, tesnosti prostorov za ansamble in nekomodnosti gledališča za gledalce.

Kot Opera je tudi Drama gostovala v Parizu in dosegla izreden uspeh s Cankarjevimi »Hlapci«. Imela je v Parizu tri predstave. Če pomislimo na zahtevno publiko v središču gledališke kulture in ostro kritiko, potem je uspeh Drame in Cankarja več kot presenetljiv. Za Cankarja so se že po tem gostovanju pred mednarodno gledališko publiko in gledališkimi umetniki iz mnogih držav začela zanimati mnoga velika gledališča. S tem gostovanjem je bil v naši kulturi z mednarodno afirmacijo našega največjega dramskega avtorja storjen velik korak naprej. Dramski ansambel pa je svetu in končno tudi nam samim pokazal, do kakšne vrhunske uspelosti se je že povzpela naša gledališka kultura.

Drama je z istim delom gostovala tudi na dramskem festivalu v Novem Sadu in tu je bila tudi izbrana, da zastopa našo državo na gledališkem festivalu v Parizu.

Poleg teh gostovanj je letos Drama pridno gostovala tudi v različnih krajih našega okraja in drugod, in sicer: dvakrat v Kamniku in na Vrhniki, po enkrat v Sentvidu, Zagorju ob Savi in v Radovljici. Teh gostovanj bo nedvomno še več v naslednjem letu, saj je vodstvo Drame pripravljeno, če je le mogoče, ustreči vsem željam, treba bo le več pomoči od krajev samih. Včasih razgovori o gostovanju ne pridejo do realizacije zaradi nerazumljivega ljubosumja domačih društev ali bolj njihovih dramskih skupin. Takšna ljubosumja iz bojazni pred konkurenco pa so nedvomno popolnoma odveč ali pa zgtešena. Tudi naši podeželski kraji imajo pra-

vico do predstav, ki jih ima mesto, in bomo morali vsi delati na tem, na pride ta načrt do čim večje realizacije.

V tem letu je imela Drama 246 predstav s 105.604 gledalci. Povprečno torej 430 obiskovalcev na predstavo, kar pomeni skoraj polno zasedeno hišo. Tudi tu je vprašanje odnosov, kot smo jih navedli v opernem gledališču.

Abonmajev ima Drama 14 s 3919 abonenti. V tem letu je imela 11 premier, ponovila pa je še 8 del iz prejšnjih repertoarjev. Vsekakor velika prizadevnost za sicer majhen dramski ansambel.

Od 28. dec. do 7. jan. 1957 pa bo Drama organizirala jubilejni gledališki teden v proslavo dvestoletnice rojstva A. T. Linhart.

Slovensko narodno gledališče ima 399 članov. V tem številu je 253 članov umetniškega osebja, 115 tehničnega in 31 administrativnega. Pogoji dela so razmeroma težki tako v Operi in Drami kot v delavnicah, ker so to povsem zastarele hiše, zgrajene za čisto drugačne razmere in način dela, kot je danes.

Gledališče je subvencionirano s 133.600.000 din, lastnih dohodkov pa je imelo 25.346.000 din.

Mestno gledališče je tudi v tem letu delalo v približno takšem obsegu kot v preteklem letu. Imelo je 226 predstav s 74.152 obiskovalci, izvedlo pa je 15 premier, kar je lepo število za mali ansambel, ki ga ima to gledališče.

Ustanova ima svojo stalno publiko in je obisk v nekem smislu za gledališče zelo značilen, ker se ne oslanja na abonmajsko publiko. Abonmajev ima gledališče samo 5 rednih, ki so zasedeni povprečno 50-odstotno. Zelo pozitivno delo pa opravlja gledališče z delom za mladino. Uvedlo je namreč posebne mladinske abonmaje, ki jih ima sedaj 7 in so vsi zasedeni nad 90%.

Obisk je torej prav lep, saj pride 330 obiskovalcev na predstavo. Gledališče ima 398 sedežev. Letos je gledališče gostovalo le v Kočevju. Moralo pa bi seveda prav to gledališče mnogo več gostovati zlasti v krajih našega okraja.

Gledališče je subvencionirano z zneskom 26.600.000 din. Lastnih dohodkov pa je ustvarilo 6.294.000 din.

Mestno lutkovno gledališče in Sentjakobsko gledališče sta v pristojnosti občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Center. Obe sta polprofesionalni ustanovi, ki imata sicer reden proračun, igralski ansambel pa je v obeh večinoma neprofesionalen.

Obe gledališči izkazujeta veliko uspehov in prizadevanj. Sentjakobsko gledališče je v letošnjem letu imelo nad 50.000 obiskovalcev, 9 premier in 159 predstav. Subvencionirano je z dotacijo 4.700.000 din. Problem tega gledališča je repertoar, ki je bil že večkrat tudi predmet kritike. Tudi to gledališče pridno gostuje izven Ljubljane, zlasti po Primorski.

Lutkovno gledališče bo n. pr. za letošnjo Novoletno jelko gostovalo v 27 krajih, po večini v našem okraju in deloma tudi po Primorski. Med letom pa je gostovalo že v 39 krajih po vsej Sloveniji.

Drugi poklicni ali polpoklicni gledališči ni v našem okraju, so pa zelo številna društva, ki imajo svoje dramske družine.

Ljubljanski festival bi lahko označili kot ustanovo v izgradnji. To je ena naših najmlajših ustanov, ki si svojo podobo šele oblikuje. Pod skupnim naslovom »Ljubljanski festival« je združena cela vrsta

dejavnosti, zato to ustanovo njeno ime pravzaprav slabo označuje, saj je festival le ena izmed njenih dejavnosti. Ohranila je doslej to ime, ker je »Ljubljanski festival« kot prireditelj v določenem času temeljni kamen te ustanove. Začetnik festivalskih prireditev je bilo Turistično društvo; lani pa je to prireditelj organizirala že novo osnovana ustanova, ki je s tem prešla iz ljubiteljskih začetkov v stalno organizirano institucijo. Nato se je rodila misel, da razvijemo to ustanovo kot neko organizacijsko telo za vse sorodne dejavnosti in tako dosežemo neko povezanost med njimi, poenostavitev in končno tudi pocenitev poslovanja. Zato bo najbrž treba poiskati neko novo ime, ki naj bi označevalo s skupnim imenom vse že sedanje in bodoče dejavnosti ustanove, ime festival pa naj ostane kot naslov prireditve, ki jih označujemo z imenom »Ljubljanski festival«.

Festivalске prireditve, ki so vsako leto v juniju in juliju, postajajo že tradicija zgodnjepoletnega kulturnega življenja v Ljubljani. Lahko bi trdili, da zanimanje zanje z vsakim letos bolj raste in da raste tudi kvaliteta. S tem je festival premagal začetne težave, ki so razumljive, saj se tradicija ne doseže tako zlahka in si v prihodnosti lahko optimistično obetamo njegovo vedno večje uveljavljanje.

Letos je festival obsegal 27 prireditev, opernih, koncertnih, dramskih, folklornih itd. Sodelovalo je 12 ansamblov, med njimi trije inozemski. Udeležilo pa se je teh prireditev 22.906 obiskovalcev. Ustanova je razširila svojo dejavnost tudi na zabavni del življenja pri nas. Začela je z angažmaji inozemskih lastnikov zabavnih objektov, ki smo jih letos videli v Tivoliju. Res je, da večina teh objektov ne ustreza našim zahtevam, med njimi je bilo mnogo takšnih, ki so doživeli upravičeno kritiko, toda upoštevati moramo pri teh angažmajih velike težave. Izkazalo pa se je, da so pri nas zelo dobri pogoji za obstoj takšnega zabavnega parka in da bomo pri naslednjih pogodbah poskrbeli že za mnogo boljše in bolj izbrane objekte. Nekaj pa bo že naših, saj si je ustanova letos pridobila iz organizacije tega zabavišča že začetni kapital 2.500.000 din, ki rezultira iz tega zabavišča. Gre za zgraditev lastnega zabavišča z lastnimi objekti. Ta načrt se bo seveda lahko uresničil postopoma šele v nekaj letih.

Prav tako ima ustanova organizirano stalno plesno šolo. Majhni in slabi so njeni stalni prostori, vendar so dobri rezultati teh plesnih tečajev, ki kažejo, da bo treba tej dejavnosti posvetiti še precej pozornosti. Sola ima najrazličnejše tečaje, in sicer jih je imela letos 61: za začetnike, za fiste, ki se morajo izpopolniti v družabnem plesu in celo samo za starejše ljudi, ki si hočejo osvojiti tudi to znanje. Obiskov je imela letos 36.582, kar priča, kako potrebno bi bilo še bolj skrbeti za možnost, da se ljudje lahko zabavajo, ne da bi bili vezani le na gostilne.

Prav v teh dneh organizira ustanova prvič tudi novoletne prireditve za otroke na Gospodarskem razstavišču kot zabavišče, deloma že z lastnimi objekti in rekviziti in pa naš tradicionalni sprevid dedka Mrza. To bo poslej nekakšen zimski otroški festival, ko bo ustanova razvila v polnem obsegu tudi to novo dejavnost.

Vprašanje zabavnega in sproščene življenja na za to namenjenih

prireditvah, ki pa morajo biti vendar na kulturni ravni, je pri nas še močno odprto vprašanje. V mrtvi poletni sezoni bi takšne prireditve zdaj že lahko imeli, saj bi novo letno gledališče v Križankah bilo sposobno za najrazličnejše programe od posameznih koncertov do varietetskimi programov. Organizacija teh in podobnih prireditev gotovo sodi v delo te ustanove.

Če govorimo o njenem organizacijskem konceptu, potem bi po našem mnenju sodila v njen sklop tudi Koncertna direkcija Slovenije, ki je sedaj samostojna ustanova, ki pa naj seveda še naprej obdrža tako v imenu kot v svojem delu neko samostojnost, kar bo nujno tudi za vse druge sedanje in bodoče oddelke te velike institucije. Koncertna direkcija prireja koncerte in druge umetniške prireditve. Skrbi za izmenjavo ansamblov in solistov med republikami in z inozemstvom ter posreduje velika gostovanja na koncertnem odru, operni in dramska gostovanja itd. Organizira tudi precejšnje število koncertov v najrazličnejših krajih naše republike. Tako je ustanova letos organizirala 214 prireditev, od tega le 57 v Ljubljani. Iz teh podatkov spoznamo njen veliki pomen in važno nalogo, ki jo opravlja. Vendar je med obema ustanovama precej stikališč končno skoraj istovrstnih dejavnosti in zato sodimo, da bo obe kazalo organizacijsko povezati v eno veliko ustanovo s svojimi specialnimi oddelki.

Slovenska filharmonija ima sedaj za seboj sedem let dela. V teh letih se je razvila v kvaliteten ansambel, ki vključuje simfonični orkester in polprofesionalni pevski zbor.

Slovenska filharmonija je pravzaprav edina ustanova pri nas, ki ima svoj redni program koncertov. Zadnji čas se je sicer ustanovil nov Radijski orkester, ki utegne z leti postati tudi ustanova z rednim programom izven Radia Ljubljana, vendar verjetno ne v takšem obsegu, kot ga ima Filharmonija.

V letošnjem letu je Slovenska filharmonija priredila 53 koncertov. Od tega je 24 abonmajskih in 8 izrednih, 13 pa je bilo posebnih mladinskih koncertov. Udeležila se je tudi Ljubljanskega festivala, gostovala v Zagrebu, v Ljubljani pa je zelo malo izven Ljubljane, saj je gostovala samo dvakrat na Golniku. Poleg tega je sodelovala tudi na 5 proslavah.

Preseneča zelo majhna dejavnost izven Ljubljane. Vprašanje je, če so vzroki za tak slab uspeh v tem smislu v nezanimanju ali pomanjkanju koncertnega občinstva na podeželju. Verjetno so vzroki predvsem v velikih stroških, ki so zvezani s temi nastopi in pa morda v premajhni aktivnosti ustanove same, ki si bo morala nujno poiskati področje dela tudi v zunanjih manjših krajih.

V tem pogledu je zanimiva primerjava z delom društva opernih in simfoničnih orkestrrov, ki je na lastne stroške s prostovoljnimi delom svojih članov izvedlo 3 koncerte, in sicer: v papirnici Vevče, kjer so sodelovali člani orkestra Slovenske filharmonije in operni solisti, organiziralo koncert za mladino z opernim orkestrom in solisti v Kamniku in prav tako organiziralo koncert za slepo mladino v Ljubljani.

Večji del obiskovalcev na koncertih Slovenske filharmonije so abonenti. V sezoni 1955/56 je imela Filharmonija 1960 abonementov, v sezoni 1956/57 pa 1931. Za mladinske koncerte je bilo v sezoni 1955/56

480 abonentov, v sezoni 1956/57 pa 960.

Vsi abonmajski koncerti so imeli 5.284 poslušalcev, medtem ko so jih imeli izredni koncerti 5286. Mladinske koncerte je obiskalo 7521 poslušalcev. Skupno je torej koncerte slovenske filharmonije obiskalo 26.741 poslušalcev. Na gostovanjih pa je bilo le 650 poslušalcev.

Člani orkestra deloma spopolnijo tudi operni orkester. Ta je namreč tako šibak, da je bilo nujno potrebno angažirati tudi člane orkestra Slovenske filharmonije za sodelovanje. Prejšnja leta je bilo sodelovanje vedno velik problem, sedaj pa sta novi vodstvi Filharmonije in Opere to vprašanje že zadovoljivo rešili, tako da oba orkestra kolikor toliko nemoteno delata. Seveda je to izhod za silo in bo potrebno orkester Opere postopoma spopolnjevati z lastnimi člani.

Orkester Slovenske filharmonije ima 66 članov, zbor pa 65. Tudi pri ustanovi je isti problem s prestajno dvorano kot pri naših gledališčih, saj ima dvorana le 571 sedežev. Zato je treba mnoge koncerte ponavljati, ko bi jih ne bilo treba, če bi imeli primerno veliko dvorano.

Ustanova je subvencionirana z dotacijo 28.700.000 din, lastnih dohodkov pa ustvari 12.110.000 din.

Poudariti pa je potrebno še eno dejavnost Slovenske filharmonije: njena za naša radijske postaje. To je njena važna naloga, saj mi omogoča teh snemanj presega na sedemdeset 500 minut slovenske glasbe.

Vprašanja muzejev.

Pri nas imamo vrsto muzejev iz različnejših področij muzeologije, toda kljub temu imamo pravno in organizacijsko malo muzejev v tem smislu, kar si pod tem pojmom navadno predstavljamo, se pravi stavb, kjer so eksponenti s tega ali onega področja prikazani, ponazorjeni na najrazličnejše načine, dostopni za znanstveno obravnavo in obiskovalcu ali ljubitelju dani v ogled in pouk. Najboljsem položaju je Muzej narodne osvoboditve, ki ima na razpolago celo poslopje, lepo urejeno, tako da so njegove zbirke vsakomur dostopne. Mnogo na slabšem je Narodni muzej kot osrednja muzejska institucija, ki ima sicer svojo palačo, vendar za svoj obseg že davno premajhno. Poleg vsega pa jo mora deliti še z drugimi samostojnimi institucijami te vrste. V okraju je razporejen v Ljubljani le še manjši muzej v Kamniku, ki pa je po svojih razmerah zelo pomemben, je pa v njegovem sklopu še privatna zbirka. To je muzej Karlovca muzej v Kamniku.

Cepprav sodi v pristojnost OLO Mestni muzej v Ljubljani, je vendar v nekem smislu treba to vprašanje vrednotiti tudi kot vprašanje okraja in posebej še Ljubljane, saj so urejeni muzeji važna sestavna postavka.

Da bi te težke razmere postopoma omilili, smo izdelali v sodelovanju z vsemi muzeji in sorodnimi institucijami načrt za namestitvev muzejev, ki nimajo primernih lastnih prostorov, v stare ljubljanske preizkušene gradbe, ki bi s tem bile še svojo pravo funkcijo in priložnost, ki bi zanje nedvomno vodila do njihovega razvoja.

Eno naših najbolj bolečih vprašanj je ljubljanski grad. Prevzel ga je Narodni muzej in ga postopoma adaptiral za svoje namene. Če bi se rešitvi tega vprašanja bi opravi dve nalogi: zavarovali bi grad pred nadaljnjim propadanjem in dali ustrezno funkcijo v najrazličnejših pogledih, Narodni muzej pa bi zaživel svoje polnejše

življenje, ker bi svoje zbirke lahko pokazal javnosti. Zato tudi v tem poročilu uporabimo priliko, da opozorimo na vprašanje 8 stanovanj, ki bi jih bilo treba izprazniti v jugovzhodnem traktu, kjer bi Narodni muzej lahko začel z adaptacijskimi deli in po obnovitvi tega dela gradu že v nove prostore postavil del svojih zbirk.

Predlagamo torej, da se to vprašanje, ki se bo seveda lahko reševalo na daljše razdobje, začneja v tem primeru že reševati.

Mestni muzej je tesno povezan v svojem razvoju z rešitvijo teh vprašanj. Ta muzej bi pravzaprav moral biti specialni muzej mesta, kar je že v naslovu poudarjeno. Toda do dobrega muzeja v tem smislu je še dolga pot. Čeprav je ta ustanova razmeroma živa in si prizadeva, da bi rešila svoje osnovne naloge, je vendar utesnjenost močna ovira na tej poti. Del muzejskih prostorov še vedno zaseda Slovenska knjižnica, drugi del, razstava meščanskostanovanjske kulture od konca 15. do srednje prejšnjega stoletja, pa bi po našem mnenju bolj sodil v neko drugo stavbo kot poseben muzej, kateremu bi priključili mogoče še znano Škufarjevo zbirko vzhodne kulture, ki tudi terja nujne rešitve. Z izpraznitvijo teh prostorov bi Mestni muzej šele lahko mislil na dostojen prikaz kulturnozgodovinskega razvoja mesta skozi stoletja od najstarejše dobe naprej. Znanstveno delo muzeja pripravlja ta material, manjše njegove občasne razstave pa nam narekujejo smer nadaljnjega razvoja.

Mestni muzej se je ukvarjal tudi s spomeniškim varstvom. To delovno področje je zelo obsežno, saj je naš okraj bogat s problemi spomeniške zaščite. Lahko trdimo, da je pred nami toliko nalog, da jih bomo šele z leti delno rešili. To področje dela je bilo doslej precej zanemarjeno in zato močno zaostajamo za nalogami, ki bi se morale rešiti. Počasi prihajamo do popolne evidence spomenikov. Veliko je še dela, da bo zbrana vsa potrebna dokumentacija (posnetki, arhivsko gradivo, modeli, makete), da bodo pripravljene projekti za spomeniške posege, urejen terenski nadzor glede spomeniške zaščite itd. Dalje je treba posneti vso srednjeveško Ljubljano že v prihodnjem letu, če hočemo, da bom lahko pričeli z adaptacijskimi deli in prav tako je nujno izvršiti spomeniškovarstvene elaborate za vsa večja naselja v okraju. Zaradi tega se poraja misel, ki jo priporoča naša komisija za varstvo spomenikov, da bi se formal poseben spomeniški zavod, ki bi prevzel vse te obsežne naloge.

Posebno skrb bi moral ta zavod posvetiti tudi zazidalnemu režimu zgodovinskega pomembnih krajev, posebno tistih, ki so važni za arheološka raziskavanja, kar bo terjalo še veliko dela.

Mestni arhiv ljubljanski, najstarejša mestna arhivska ustanova v državi, je po zgodnjem nastanku in po obsegu gradiva v prvi deseterici jugoslovanskih arhivov sploh. V Sloveniji je ta arhiv po obsegu in znanstvenem pomenu takoj na drugem mestu za Državnim arhivom Slovenije, pomemben zlasti za gospodarsko in upravno zgodovino od 16. stoletja dalje, za zgodovino delavskega gibanja v drugi polovici 19. stoletja ter za vrsto vprašanj iz zgodovine Ljubljane in okolice. Njegove zbirke segajo nazaj v 14. stoletje, odlomki vsebinsko manj pomembnih rokopisov pa so še starejši. V svojem arhivu ima Ljub-

ljana bogat vir historične dokumentacije, s čimer prekaša mnoga mesta v državi in izven nje. Arhiv je most med dobami. Z izvirno, nadomestljivo dokumentacijo nas seznana s preteklostjo in predstavlja bodočnosti.

V drugi vrsti je arhiv pomemben zlasti za operativne potrebe; tako na primer prihrani samo z izposojanjem gradbenih načrtov skupnosti več sredstev, kot znašajo njegovi proračunski izdatki.

Splošna problematika arhivov sega od diplomatike, paleografije in drugih historičnih pomožnih ved preko raznih historičnih in arhivističnih problemov do uporabe modernih tehničnih pridobitev za pravilno nego gradiva.

Pogoje dela določajo predvsem trije faktorji: gradivo, prostori in kadri, seveda v zvezi z razpoložljivimi sredstvi.

Danes je v mestnem arhivu vskladiščenih 3000 dolžinskih metrov gradiva, treba pa je računati, da je kakih nadaljnjih 1000 metrov že zrelih za sprejem v arhiv. Nagle reorganizacije uprave ustvarjajo jugoslovanskim arhivom specifični problem prevzemanja dokaj novega gradiva, kar čuti v polni meri tudi naš Mestni arhiv. Težave so tem večje, ker je gradivo zadnjih let večinoma slabo urejeno in ga je treba za rabo šele pripraviti. Medtem ko se v kapitalističnih državah javni arhivi ukvarjajo v glavnem le z dokumenti upravnega izvora, spadajo v pristojnost naših arhivov tudi arhivi podjetij, kar močno povečuje delokrog. V tej situaciji je arhiv stalno prenapolnjen, da ni moči pravočasno prevzemati gradiva tam, kjer je ogroženo.

S tem je v zvezi problem prostorov. Ob ustanovitvi arhiva l. 1898 je obsegal le kakih 80 dolžinskih metrov, po osvoboditvi pa pet sob v Mestnem muzeju, ki so se kmalu do skrajnosti napolnile, pri čemer se je pritisk gradiva šele pričel. Situacija je le začasno reševala nadaljnjih pet sob na Magistratu, ki jih je arhiv dobil obenem z arhivalijami, torej v glavnem že na trpne. Leta 1953 je bila situacija že popolnoma brezizgledna. Ker pa je bila tedaj na Magistratu vrsta prostorov le slabo izrabljenih za razne ropotarnice in je bilo pričakovati nadaljnje izpraznitve prostorov, je bila sprejeta zamisel, da bi se arhiv v celoti namestil v tej zgradbi, pri čemer naj bi s skladišči zasedel vse prostore v začetnih traktih, ki so za pisarniške prostore pretemačni, neprimerni ter slabo dostopni. To rešitev je še pospešilo porazno stanje arhivalij v kresijskih kletih, ki je bilo predmet ostrih kritik. Tako je arhiv v zadnjih treh letih zasedel približno 700 m² magistratnih prostorov, ki so se sproti natrpali, tako da ima arhiv še vedno v uporabi tudi skladišče bivšega OLO na Cankarjevi cesti, ki pa ga bo moral v kratkem izprazniti. Na Magistratu bo mogel arhiv uporabiti po sedanjih perspektivah, ki predvidevajo boljše prostore na Magistratu, za druge namene le še kakih 100 m² površine, kar ne bo zadoščalo niti za sedanje potrebe. Večje kapacitete bo treba zato pridobivati z adaptacijami (osuševanjem in napravo etaž v višjih prostorih), kar se vsekakor bolj izplača kot novogradnja, ki bi stala vsaj 200 milijonov dinarjev. Z razširitvijo, adaptacijami in škartiranjem bi utegnili pridobiti toliko prostora, da bi ustrezal za kakih nadaljnjih 10 do 20 let, kar je še vedno zelo šibka perspektiva. Čeprav torej rešitev z Magistratom ni

najbolj perspektivna, pa je v današnji situaciji, ko enkratne investicije 200 milijonov dinarjev ni pričakovati, edina realna, posebno še, ker je stavba zelo močno grajena in se tudi v inozemstvu prakticira prezidava takih stavb za arhive. Morda se bo v teku dvajsetih let odprla možnost, da arhiv zasede še kako hišo na Mestnem trgu.

Medtem ko je bila doslej v arhivih običajna zasedba delovnih mest z znanstvenim kadrom, se zaradi prevzemanja razmeroma novega, masovnega gradiva pojavlja potreba po večjem številu manjkvalificiranega kadra, ki dela pod vodstvom višje kvalificiranega. Težava pa je v tem, da kadra s popolno srednjo šolo za delo v arhivih ni dobiti, oziroma da to delo zapušča zaradi slabih gmotnih pogojev, kar je tembolj težavno, ker je doba priužitve precej dolga. Kadra za urejanje in škartiranje spričo navala neurejenih mas v zadnjih letih ne more biti nikdar dovolj, kajti dejansko smo v arhiv prenesli tudi tisto delo, ki bi ga normalno morali opraviti že v samem uradu, ustanovi ali podjetju.

V zadnjem času opravljeno delo je moči na kratko očrtati takole: Služba za zunanjo evidenco vodi kontrolo nad arhivi v uradih, zavodih in podjetjih ter sicer ugotavlja arhivalije za prevzem. Ker zaradi pomanjkanja prostorov ni možnosti za intervencijo v primeru ogroženosti, je njen uspeh premajhen. Prevzemna služba izvrši prvo vskladiščenje prevzetega gradiva in sproti prvo ureditev. Prevzem 16 fondov v letu 1956 je razmeroma majhen, zaradi pomanjkanja površin. Novejše gradivo mora nato čakati na potek minimalne dobe za škartiranje, ki jo zahtevajo finančni predpisi. Vzoredno s tem notranja služba ureja že prej prevzete, zlasti predvojne arhivalije in jih škartira. V zadnjih letih je bilo škartiranje za okrog en vagon gradiva. Če upoštevamo, da je treba v ta namen vsak akt posebej pregledati in ga praviloma izknjižiti iz delovodnika, je to ogromno delo. Ena in druga služba sproti skrbita za prevezavo gradiva. Končno urejeno, presejano in prevezano gradivo se nato inventarizira, pri čemer se numerira vsak list, ugotavlja struktura fonda itd. Doslej sta inventarizirani do kraja zbirka listin in zbirka rokopisnih knjig, medtem ko je inventarizacija splošne registrature, ki obsega dobo od približno 16. stoletja do 1945, v teku. Za ostale fonde služi začasno strukturni popis fondov in razni popisi posameznih enot, ki tvorijo prilogo sprejemni knjigi. Poseben referat dela na boljši evidenci starejšega gradiva z izdelavo imenskih in stvarnih indeksov ter za gradbene spise z izdelavo parcelnih indeksov. Evidenca gradbenih načrtov se že približuje končni fazi in omogoča takojšnjo najdbo evidentiranih deset tisočev gradbenih načrtov od 18. stoletja do leta 1945. V zadnjem letu se je pričela tudi izdelava nujno potrebne evidence normativnih aktov od začetkov do konca francoske okupacije kot pripomoček za znanstveno delo. Samostojna referatna sta biblioteka in fototeka z mikrofilmoteko, ki razpolaga tudi z manjšim laboratorijem, v katerem je precejšnje število pripomočkov lastne izdelave. Po potrebi namreč uslužbenci sami opravijo tudi manjša mizarska, kartonažna in podobna dela. Čitalnica, izdajanje potrdil, odstopanje aktov.

Poleg očrtanega tehničnega, operativnega in znanstvenega arhivar-

skega dela opravi arhiv tudi publikacijsko delo. V arhivu se vrše redakcijske priprave za Zgodovino Ljubljane, katere 1. knjiga je že izšla, druga knjiga, za katero so več kot polovico rokopisov in mnogo predelov opravili uslužbenci arhiva, pa je tik pred zaključkom redakcije. Letos je arhiv izdal tudi prvi zvezek gradiva za Zgodovino Ljubljane v srednjem veku v šapirografirani kartotečni obliki, ki je po svoji obliki vzbudila zanimanje v znanstvenih krogih in bo verjetno prevzeta tudi drugod. Zaradi lepšega videza in obenem enostavnejše in cenejše izvedbe takih publikacij, ki jih je že več pripravljenih, bi bilo treba arhivu neke omočiti souporabo multilata in rotapronta. V arhivu je tudi sedež redakcije in uprave. Kronicke, Casopisa za slovensko krajevno zgodovino, ki izhaja sedaj v 4. letniku in je v posebni seriji izdala tudi dve knjižici o Zgodovini Ljubljane (Kosovo srednjeveško Ljubljano in Vrišerjevo prebivalstvo). Pripravljenih je še nekaj monografij, razen tega pa sodelujejo arhivarji v večjem številu znanstvenih publikacij.

Metodologija dela je na podlagi lastnih izkušenj v zadnjem času že precej detajlno izdelana in se bo verjetno po vzorcu Mestnega arhiva prevzemala tudi v nekaterih drugih arhivih. Glede na popolno pomanjkanje tradicij v sistematičnem arhivskem delu pri nas in v precejšnji meri tudi v inozemstvu je bilo treba to metodologijo in notranjo organizacijo na novo ustvarjati in je v glavnem plod dela v zadnjih treh letih. Da bi bilo delo smotrno organizirano in da bi čim bolj presli od kampanjskega v redno potekajoče delo, bi arhiv potreboval v perspektivi 18 uslužbencev, zdaj jih ima pa 12.

Arhiv ima še stari naziv Mestni arhiv in ga bo kot uradni naziv najbrž tudi moral obdržati, ker je kot tak že uveljavljen v strokovni in znanstveni literaturi. Dejansko pa je svoje delo že razširil na področje okraja, vendar vprašanje njegove pristojnosti izven mestnega področja še ni zakonsko urejeno.

Likovna dejavnost na področju OLO Ljubljana se je v zadnjem letu odvijala predvsem v delu treh ustanov: Jakopičevega paviljona, Male galerije in Umetniške zadruge, od katerih pa dejavnost prve seveda daleč presega ostali dve.

Letošnja aktivnost Jakopičevega paviljona izvira tudi iz specifičnega položaja naše trenutne umetnostne politike. Centralni umetniški ustanovi, kakor sta Narodna in Moderna galerija v Ljubljani, posvečata svoje delo zlasti že utrjenim, izhjenim izsledkom in posredujeja naši javnosti svoje reprezentančne preglede naše in tuje umetnosti ali pa prirejata retrospektive pri nas že uveljavljenih posameznikov umetnikov. Zaradi tega je med aktivnim likovnim življenjem in pa popularizacijo te umetniške produkcije nastala vrzel, ki je še posebno prizadela mlajše umetniške moči. Mala galerija, ki se vzdržuje tudi s pomočjo subvencije Sveta za kulturo, je sicer zelo aktivna in močno frekventirana, vendarle premalo renomirana kot ustanova, da bi mogla dati razstavljačcu kaj dosti več kot prvi stik z občinstvom. Za to primanjkujejo tej skromno opremljeni ustanovi tudi sleherna sredstva, kakor so možnost izdaje katalogov, posameznim razstavam organiziranje vodstev itd. In vendar je tudi v tem stanju opravila izredno pomembno nalogo. Danes že ima svo-

jo publiko in na svoj način zadovoljuje potrebe določenega kroga občinstva in se smotrno vključuje v našo umetniško politiko kot prva stopnja njenega popularizacijskega procesa (18 razstav).

Program dela preteklega leta v Jakopičevem paviljonu je obsegal petnajst razstav, od katerih jih je bila dobra tretjina posvečena mlajšim nastopajočim slovenskim umetnikom; nekateri izmed njih so pokazali tako zadovoljive uspehe, da jih je bilo kasneje mogoče uvrstiti v sklop meddržavnih umetniških izmenjav. Posebna pozornost je bila v letošnji dejavnosti posvečena čim tesnejšim kontaktom z umetniškim delom Beograda. Vrsta razstav umetnikov iz prestolnice je mnogo pripomogla k zblizanju obeh jugoslovanskih umetniških centrov. Vse navedene razstave v preteklem letu so dobile potrebno publicistično dokumentacijo v izdajanju razstavnih katalogov, ki so bili prirojeni tehtnosti posameznih razstavljalcev oziroma skupin. Novo vejo aktivnosti v pogledu popularizacije sodobne slovenske likovne umetnosti pa predstavljajo tudi izdaje monografij posameznim najvidnejšim umetniškim tvorcem, ki bodo v sodelovanju z Državno založbo Slovenije sčasoma zaobjele vse naše važnejše predstavniške likovne umetnosti. S tem načinom popularizacije se Jakopičev paviljon pridružuje našima centralnim galerijskima ustanovama in še posebej v pogledu vrednotenja naše najnovejše umetnosti dopolnjuje in neštetokrat povsem na novo bogati njen program.

V veliki meri pa s svojimi razstavami posreduje tudi prodajo umetnin, ki je spričo skromnih pogojev privatnih kupcev zelo omejena in zato išče novih načinov plasiranja umetniške produkcije. V tem pogledu je rezultat prodanih umetnin na razstavah, prirejenih v Jakopičevem paviljonu v poslednjem letu, dokaj zadovoljiv. Posamezni avtorji so v tem obdobju prodali za nekaj manj kot tri milijone dinarjev razstavljenih del. V istem času so v Mali galeriji prodali umetniki za pol milijona dinarjev svojih stvaritev.

Iz pričujočega poročila je razvidno, da Jakopičev paviljon kot umetniška ustanova dobiva vse bolj značaj najvidnejšega razstavnega prostora, ki skuša ob programu vodstva v kar najtesnejši zvezi z našim aktivnim likovnim življenjem dajati tej produkciji v čim hitrejši priznanje in mesto, ki ji v našem ožjem republiškem in tudi državnem merilu pripada.

Neposredni bodoči program predvideva vrsto inozemskih razstav, ki bodo Ljubljani kot enemu izmed najvažnejših jugoslovanskih likovnih centrov bistveno pripomogli k uveljavitvi njenega začetnega imenja in priznanja, ki ga uživa spričo nedavnih uspehov naše umetniške politike.

K zainteresiranosti inozemskih umetniških krogov za našo likovno dejavnost je v nemajhni meri pripomogla organizacija 1. mednarodne grafične razstave v Ljubljani, ki je doživela nesporen umetniški in tudi organizacijski uspeh v tujini. Z ustanovitvijo stalnega sekretariata za organizacijo nadaljnjih mednarodnih grafičnih razstav in SK OLO so odprta najširša pota k realizaciji nadaljnjih umetniških stikov z vsem svetom. Niz predvidenih in že določenih osebnih razstav največjih svetovnih grafikov v Ljubljani, je samo eden od dokazov možnosti, ki se odpirajo nadaljnjemu delu na področju likovne umetnosti.

Za realizacijo širše zasnovanega programa pa postaja vse bolj pereče vprašanje razstavnih prostorov, posebno še, ker Moderna galerija vse bolj teži za ureditvijo svojih stalnih zbirk in bo v svoji končni zaželeni fazi postala stalna galerija moderne umetnosti, ki bi mogla v svoj program vključevati le velike mednarodne likovne manifestacije in pa redke retrospektive največjih domačih ustvarjalcev. Razširjeni in novi prostori Jakopičevega paviljona so zato nujna in neobhodna osnova za uresničitev umetniškega programa, ki bo mogel v Ljubljani spričo njene sedanje likovne aktivnosti vsestransko, posebno še v turističnem pogledu mnogo prispevati.

Knjižničarstvo se je v Ljubljani nekaj zaradi tradicij nekaj pa iz velikega prizadevanja, da se knjižničarstvo postavi na trdne temelje, kar lahko dosežejo le organizacijsko dobro postavljene ustanove, razvilo že do takšne stopnje, da ga vedno postavljajo kot neke vrste vzgled dobro organiziranega knjižničarskega kulturnega dela. Ni pa tako v vsem okraju in sodi prav knjižničarstvo med najbolj boleča vprašanja našega prosvetnega dela. Pomen dobro organizirane knjižničarske mreže je očiten, saj bi morale biti knjižnice med najvažnejšimi vzgojnimi ustanovami.

Ustavimo se najprej pri Slovanski knjižnici: od leta 1900 do 1946 je bila to Mestna knjižnica pod okriljem Mestnega arhiva. Pred 10 leti je dobila nalogo, da spremlja predvsem kulturni razvoj slovanskih narodov.

V teh desetih letih se je nenavadno naglo razvijala. Od 17.411 zvezkov v letu 1946 ima danes že 41.928 zvezkov, kar je nedvomno lep knjižni sklad. Od 768 obiskovalcev pred desetimi leti je povečala svoj obisk že na 11.000 obiskovalcev in sposodila 40.667 enot v letošnjem letu. Ker ne sposoja knjig na dom, saj je študijska knjižnica, je njeno delo vsega upoštevanja vredno. Ponovno pa moramo poudariti njene izredno težke pogoje dela; ni več prostora za nove knjige, v čitalnici pa ima vsega 13 sedežev in še 15 zasilnih sedežev v skladiščih. Vsega torej 28 sedežev. Prej ali slej bo treba za to živo ustanovo nekaj storiti.

SPK delno vzdržuje tudi Delavsko knjižnico v Ljubljani z letno dotacijo 1.500.000 dinarjev letno. Ta ustanova je zelo delavna in tudi nazven aktivna pripomoč drugim knjižnicam v okraju.

V letošnjem letu je sposodila več kot 10.000 knjig več kot lani in sicer 148.000 enot. Prav tako je letos naraslo tudi število obiskovalcev na 45.000.

Največji uspeh te knjižnice v letošnjem letu pa je izdaja vzorno urejenega seznama knjig v srbskem in hrvatskem jeziku, ki ga je izdelala kot svojo samostojno publikacijo za prodajo.

Njena čitalnica je dobro urejena in ima 5300 članov.

Mestna knjižnica: je med najstarejšimi knjižnicami pri nas in jo subvencionira Občinski ljudski odbor - Center.

Poleg izposojevalnice ima tudi lepo urejeno čitalnico. Knjižna zaloga obsega nad 70.000 enot, od tega ca. 30.000 enot v slovensčini, drugo pa v drugih jezikih.

Letos je knjižnica imela 102.907 obiskovalcev ali 23% več kot lani. Izposodila pa je 238.163 enot. Čitalnica ima 174 časnikov in revij, od tega 121 domačih in 53 tujih. Obiskalo pa jo je 42.401 obiskovalcev. Obisk je bil za 37% boljši kot lani.

Problemi knjižnice: interni delovni prostori so premajhni in nezdravi. Knjižno zalogo bi bilo nujno potrebno desinficirati, ker obstoji nevarnost okužbe. Nizka proračunska sredstva za funkcionalne izdatke, ker se cene knjigam neprestano zvišujejo. Kot naša največja ljudska knjižnica ima absolutno premajhne možnosti za nabavo nove literature, zlasti še, če upoštevamo, da si v njej izposojajo knjige obiskovalci iz vse Ljubljane in iz velikega števila drugih krajev Slovenije. Pošilja pa knjige tudi v druge republike.

Velika njena pomanjkljivost je v tem, da še vedno nima tiskanega seznama knjig, kar bi tako velika knjižnica vsekakor morala imeti.

V okraju izven Ljubljane je položaj našega knjižničarstva težak. Borimo se predvsem za to, da uveljavimo občinske knjižnice kot dobro organizirane vzgojne ustanove. Uspeh v tem smislu je dosežen v Kamniku. Namen takih dobro organiziranih knjižnic bi bila izmenjava knjig med manjšimi kraji, njihovih področij, organizacija potujoče knjižnice v okolišju itd. Vendar zato še ni pravega razumevanja. Običajno je premalo sredstev.

Da bi pokazali, kako se naj organizira potujoča knjižnica, ki je po našem mnenju lahko precejšnjega vzgojnega pomena, je naš Svet finančno podprl akcijo Okrajne zveze Svobod in ljudskoprosvetnih društev, da smo skupno nabavili 8 potujočih knjižnic, ki bodo na razpolago najbolj oddaljenim krajem.

Zelo slabo je knjižničarstvo na Notranjskem in bo slejkoprej treba skrbeti tudi za ta predel našega okraja.

Čitalnic je v celoti malo, saj so le v Ljubljani in Kamniku. Posvetovanje s knjižničarji občin, ki ga je organiziral Okrajni svet Svobod, je pokazalo v resnici slabo stanje naših knjižnic na podeželju, saj prihaja vanje izredno malo nove literature, slabo so vzdrževane in zato predlagamo tudi to kulturno dejavnost v temeljito razpravo.

Pionirska knjižnica je nedvomno vodilna knjižnica te vrste pri nas. Toda ta ustanova ni samo knjižnica, temveč je v nekem smislu tudi inštitut za proučevanje estetske vzgoje otrok. Zato ima poleg knjižnice s čitalnico, ki posluje kot vsaka druga knjižnica, seveda izključno za mladino, v sestavi tudi eksperimentalno šolo za pouk tujih jezikov, šolo za plesno umetnost, eksperimentalno likovno šolo in mladinsko gledališče. Vse te šole s knjižnico vred študirajo pedagoške in didaktične postopke dela z mladino od najzgodnejše dobe naprej. Zato se ta ustanova razvija v estetskovo vzgojni center, ki svoja izkustva že posreduje tudi drugim podobnim ustanovam, še bolj pa bo zaznavno to delo čez čas, ko bodo strokovnjaki iz ustanove, ki se ukvarjajo s temi problemi, lahko že svoje izsledke publicirali v študijah. Vsaka od naštetih dejavnosti ima zato nalogo, da zbira, študira in analizira rezultate drugih na teh področjih in prispeva s svojim znanstvenim delom k razvoju. Zato ustanovo obiskujejo številne domače in tuje delegacije ter posamezniki iz Beograda, Karlova, Banja Luke, Mostarja, Celovca in tudi strokovnjaki iz Francije, Nemčije, Grčije, Bolgarije itd. Kot smo poudarili, pa knjižnica ne dela samo študijsko, temveč ima organizirane tudi praktične tečaje. Tu pa se začnajo osnovne težave te ustanove. Na voljo otrok namreč tako velik, da lahko sprejme v svoje tečaje le majhen del

vseh interesentov, kar je posledica majhnih prostorov, v katerih knjižnica dela.

Samo nekaj podatkov v ilustraciji: knjižnega sklada ima 17.344 enot, izposojevalnica pa je sposobila 17.923 bralcev 42.200 knjig. Citalnico je obiskalo 22.116 otrok in so prebrali 34.276 knjig. Jezikovna šola ima en sam prostor in v njem se uči 357 otrok. Nekaj sto jih ni mogla sprejeti. Podobna je situacija pri likovnem pouku, kjer je 169 otrok; v ritmičnem tečaju, za katerega so dobili dvorano v Unionu, pa je vpisanih 81 otrok.

Tudi mladinsko gledališče ima 80 otrok v vrsti dramskih tečajev. Ti tečaji niso dramska šola, temveč se v njih mladina vzgaja v splošno izobraževalnem smislu za dramsko umetnost. Vendar gledališče tudi aktivno dela, saj prireja predstave za mladino in tudi z mladino. Za to delo si je gledališče uredilo dvorano v Križankah, ki je prav posrečen primer, kako naj bi uredili takšna gledališča z najskromnejšimi sredstvi. Primer tega gledališča naj bi bil neke vrste prototip za organizacijo podobnih gledališč na podeželju, kjer nimajo velikih dvoran, imajo pa povsod kakšno večjo sobo, kjer bi lahko organizirali ali improvizirali podobno gledališče.

Tako imajo vse dejavnosti te ustanove svojo bistveno nalogo v tem, da iščejo nove prijeme dela z otroki na področju estetske vzgoje in da posredujejo tudi material za to delo podobnim ustanovam, društvom itd.

Pri otrocih in starših ima ustanova že velik ugled in težina naših bodočih nalog bo v tem, da bomo skušali organizirati podobne ustanove tudi v drugih krajih našega okraja.

Srednja glasbena šola. Svet za prosveto in kulturo LRS je leta 1953 z odločbo odredil ločitev Srednje glasbene šole od Akademije za glasbo. Ločitev je narekovala potrebo po solidnih srednje izobraženih kadrih.

Z rastjo glasbenovzgojnih in kulturnih ustanov pa je to vprašanje postalo pereče.

Naloge šole so torej bile:

1. v čim krajšem času usposobiti naraščaj za igranje v orkestrih in za delovanje v poklicnih zborih in v Operi, z določeno stopnjo splošne glasbene izobrazbe;

2. usmeriti teoretsko-učiteljski oddelek tako, da so njegovi absolventi kos pedagoškim in ljudsko-prosvetnim nalogam po terenih;

3. dvigniti zahtevnost na vseh oddelkih na šoli ter jo izenačiti z zahtevnostjo podobnih šol v svetu.

4. usposobiti najbolj talentirane absolvente za prestop na Akademijo za glasbo.

Gornje naloge usmerjajo delo na šoli ter so doslej narekovala vrsto ukrepov:

1. organizacijo orkestralne šole in komornih ansamblov;

2. organizacijo zborov in zborovodske šole, nadalje hospitacije in nastope na nižjih, srednjih splošnoizobraževalnih in glasbenih šolah;

3. omogočiti nekaterim pedagogom večmesečne specializacije v inozemstvu. Takim prošnjam je bilo sedaj že v več primerih ugodeno.

Uspešnost teh ukrepov je bila dosegljiva samo s primerno selekcijo dijakov. Ta pa je bila izvedljiva le z uvedbo obveznih nastopov slehernega dijaka na internih in javnih prireditvah. Število le-teh je zato nujno naraslo ter jih je bilo na primer lani 30.

Eden glavnih namenov je bil na dalje vskladiti številčnost po oddel-

kih s stvarnimi potrebami na terenu. To delo je bilo seveda vezano delno na dotok dijakov. Trenutno je 53% dijakov s podeželja; posebno številni so s Primorskega.

Po socialnem poreklu pripadajo 102 dijakov delavskim družinam, 105 dijakov pa ima starše s srednjo, 37 pa z akademsko naobrazbo.

Od vseh dijakov, ki so v 10 letih absolvirali šolo, jih je šlo v pedagoški poklic 74, od teh v Ljubljano 44, na podeželje 30, v Opero 22, v Radio 18, v Slovensko filharmonijo 8, k Triglav filmu 1, na visoki šoli pa študira še 34 dijakov.

Na potek študija vpliva prezgodnja zaposlitev dijakov v orkestrih in v pedagogiji. Zaposlitev pomeni zavlačevanja študija in s tem podražitev za državo. To vprašanje bi se dalo ob manjših stroških z racionalnim štipendiranjem pravilneje urediti.

V letošnjem letu je 68 dijakov Srednje glasbene šole v uslužbenških odnosih: v Slovenski filharmoniji je nameščenih 7 dijakov, v Radiu 25, v Operi 5, v pedagoškem poklicu izven Ljubljane 13, v Ljubljani 10, v orkestru Ljudske milice 5, v drugih poklicih 3.

V zadnjih letih je razgibano delo na šoli rodilo nedvomne uspehe. Dotok iz drugih republik tudi močno narašča, ker se je dvignil ugled šole. Na tekmovanju vseh srednjih šol v državi je dobila ljubljanska Srednja glasbena šola edine 3 prve nagrade poleg ene tretje in še pohvale za svojih pet kandidatov. Kritike dijaških nastopov so bile vseskozi zelo pozitivne.

To delo bi se moglo še stopnjevati, če bi ga prevelika utesenjenost in neprimernost prostorov ne zavirala. Prostori nikakor ne zadoščajo za 244 dijakov, dalje za 23 rednih uslužbencev — od teh je 13 profesorjev, 4 profesorji-pripravniki, 1 umetnik, 2 predmetna učitelja, poleg pisarniškega in tehničnega osebja; upoštevati moramo pa nadalje še 52 honorarnih profesorjev.

Problematika Nižjih glasbenih šol na področju OLO Ljubljana.

Tisoči učencev na Nižjih glasbenih šolah niso zgolj slučaj, ampak posledica linije naše kulturne politike. Namen teh šol ni vzgojiti same soliste in profesionalne glasbenike, pravi namen glasbenih šol je ta, da z glasbo dvignejo kulturni nivo naroda in vzgoje koncertno publiko. Prav posebno nalogo imajo glasbene šole na podeželju, kjer se še najbolj odraža njihov ljudsko-prosvetni značaj. Te šole morajo skrbeti za to, da pridobivajo in usposablajo ljudi, ki bodo po končani šoli kot amaterji vstopili v orkestre ljudsko-prosvetnih društev v svojih krajih. Nižje glasbene šole pa morajo v svojem okolišču tudi tvoriti nekaj center vsega glasbenega izživljanja, s tem da skupno z ljudsko-prosvetnimi društvi pripravljajo in organizirajo zборе, orkestre in manjše ansamble ter prireajo koncerte bodisi z domačimi močmi bodisi z organiziranjem nastopov učencev glasbenih šol in solistov izven svojega okolišča. Prav tako je ena važnih nalog glasbenih šol ta, da skušajo s svojim sodelovanjem in prirejanjem malih koncertnih nastopov po tovarnah in raznih domovih vzbujati interes za glasbo in širiti blagodejni vpliv te umetnosti.

V LRS se je ustanovilo po osvoboditvi do danes 44 državnih glasbenih šol, med temi jih je na teritoriju OLO Ljubljana kar 11 s skoraj 3000 učenci. Pod 100 dijakov imajo glasbene šole: Mengeš, Domžale, Medvode, Litija, Kamnik in Šentvid, do 300 šole: Moste in Polje,

na 300 pa glasbene šole Vič, Ljubljana-Center in Šiška-Bežigrad. Razmerje moških in ženskih dijakov je na šolah povprečno 40% moških in 60% žensk.

Ni pa glasbenih šol v predelih Notranjske in Dolenjske, kar prav gotovo škoduje tamkajšnjemu ljudsko-prosvetnemu delu. V občini Rakek so spoznali potrebo po glasbeni šoli, zato so v letošnjem letu ustanovili glasbeno šolo, ki jo zaenkrat vzdržuje Društvo prijateljev mladine. Vendar je naše mnenje, da šola finančno trajno ne bo mogla vzdržati in da ji bo potrebna pomoč s strani občine. Dobro bi bilo, da bi vzgledu Rakeka sledila tudi naša dolenjska stran in pokazala, da noče kulturno zaostajati za drugimi občinami.

Pri velikem dotoku otrok v naše glasbene šole je dana možnost najti in poiskati vse najnadarnejše in jih usmeriti na glasbeni strokovni študij. Nižje glasbene šole bodo dale selekcijo talentov, ki jih bodo Srednje glasbene šole in Akademija za glasbo prevzgojile v glasbene producente, reproduktivce, soliste in pedagoge. Vseh teh še močno primanjkuje, zlasti kvalificiranih učnih moči za poučevanje orkestrskih instrumentov, kajti skoro vse absolvente obeh Srednjih šol in Akademije za glasbo zaposlijo naši orkestri, in to v Ljubljani: Filharmonični, Operni in radijski orkester. Ker so člani orkestrów dosti bolj prevedeni — namreč po umetniški stroki — od pedagogov, ki so prevedeni po prosvetno-znanstveni stroki, ni izgledov, da bi se napol kvalificirani in slabo kvalificirani učitelji mogli nadomestiti s kvalificiranimi, dokler naši orkestri ne bodo kompletirani, kar pa se bo poznalo na delu zlasti naših zunanjih glasbenih šol. Glasbene šole si zaradi velikega pomanjkanja učnega kadra skušajo pomagati tako, da honorarno zaposlujejo študente Srednje glasbene šole, oziroma Akademije za glasbo, in pa druge amaterje, ki obvladajo instrumente vsaj toliko, da številočasno nastavljenih učnih moči skoro v vseh šolah presega število stalno nastavljenih. Na vseh šolah poučuje skupaj 212 učnih moči, od tega je 78 stalno nastavljenih, 134 pa je honorarcev.

Če tako pogledamo to problematiko, potem pravilno razumemo ustanovitev inšpektorata, ki naj vskladi delo na nižjih glasbenih šolah in pomaga mlademu in nekvalificiranemu kadru glasbenih vzgojiteljev doseči najkoristnejše oblike dela in jim posreduje pedagoške prijeme, ki jih ne poznajo in ki jih v prejšnjih časih niso dajale strokovne glasbene šole, kajti glasbena pedagogika je začela biti konkretni premet učnih načrtov na srednjih in visokih šolah šele v zadnjih letih. Sedaj delujeta dva inšpektorja, eden za violino, drugi za klavir, ki sta s svojim posredovanjem dosegla že konkretne uspehe. Ker se morajo vsi učenci glasbenih šol poleg svojega glavnega predmeta (instrument ali petje) učiti tudi nauk o glasbi (teorija, solfeggio), ki je obvezen za vse učence od 1.—6. razreda, je torej za ta predmet največ učencev. Nujno bi bilo imenovati tudi za ta predmet inšpektorja, ki bi moral s svojo znatno strokovno usposobljenostjo in s pravilnim delom koordinirati pouk na vseh šolah, da bi resnično ustrezal zahtevam.

Dijaštvo Nižjih glasbenih šol je povprečno glasbeno nadarjeno razen izjemnih primerov, ki so zelo nadarjeni. Vsi pa že v sedanjih razvojni fazi kažejo veliko ljubezen in razumevanje za glasbo ter neverjet-

no mnogo dobre volje, da si pridobijo sposobnost za igranje najrazličnejših instrumentov. Statistični pregledi kažejo, da so do sedaj kazali učenci največ zanimanja za učenje klavirja in se tega instrumenta uče tudi tisti, ki klavirja nimajo. Ker pa tako znanje nima praktično kdo ve kakšne vrednosti, skušajo ravnateljstva in učiteljstvo glasbenih šol učence preusmeriti na take instrumente, ki so laže dosegljivi in z znanjem katerih je možno muzicirati v manjših ansamblih in orkestrih. Tako se je v zadnjih letih število učencev za orkestrske instrumente precej dvignilo, vendar njihovo število še vedno ni tolikšno, kakor si želimo. Vzrok tega je pomanjkanje instrumentov, kar bo pozneje razčlenjeno. Stanje razmerja med učenci klavirja in med učenci ostalih orkestrskih instrumentov v Nižjih glasbenih šolah na teritoriju OLO Ljubljana na koncu šolskega leta 1955/56 je naslednje: klavirja se uči 1298, vseh ostalih orkestrskih instrumentov skupaj pa 741 dijakov ali 64% se uči klavirja, 36% pa vseh drugih orkestrskih instrumen-

tov. Uspešno delo glasbenih šol zavira veliko pomanjkanje instrumentov, pribora zanje in pomanjkanje notnega materiala. Število klavirjev na naših šolah je daleč premajhno in še ti klavirji so povečini v slabem stanju, da ne govorimo niti o tem, da skoro vsem šolam manjka vsaj en dober instrument za javne nastope. Prav tako pomanjkanje orkestrskih instrumentov onemogoča večji vpis za te instrumente in tako posredno škoduje uspešnejšemu razvoju orkestrów in ansamblov zlasti na podeželju, kjer bi ljudsko-prosvetno delo na ta način doseglo dosti večji razmah. Visok carinski faktor na instrumente in njihov pribor onemogoča učenecem in šolam njihovo nabavo in potrebno bi bilo doseči, da bi bili oboji oproščeni faktorja, kakor so to instrumenti za znanstvene namene.

Pouk se ne more dalje razvijati po predpisanem učnem načrtu zaradi velikega pomanjkanja notnega materiala, to je notnih zbirk. Note iz inozemstva so odločne predrage, da bi si jih mogli nabavljati naši učenci kot učne knjige, in tudi prihajajo samo periodično ter v majhnem številu. Državna založba Slovenije, ki edina zalaga šolske knjige, med njimi tudi notne zbirke, izdaja od časa do časa notne zbirke, ki služijo pouku glasbe, vendar je izhajanje teh zbirk prepočasno in ne ustreza potrebam glasbenih šol. Zlasti se čuti pomanjkanje izdaj za orkestrske instrumente.

Nižje glasbene šole so bile do letošnjega šolskega leta proračunske ustanove in to skoro vse v Sloveniji, z izjemo glasbenih šol v Izoli, Šoštanj-Velenju, Kamniku in Litiji. Šolnina na vseh šolah se je gibala od 150—300 dinarjev. V začetku letošnjega leta je bila večina Nižjih glasbenih šol v našem okraju na pobudo ljubljanskih občin reorganizirana iz ustanov v zavode s samostojnim financiranjem. Predlagana je bila in sprejeta sprememba dosedanje višine šolnine. Po mnogih variantah se zdaj večina giblje od oprostitve šolnine tistih, katerih skupni dohodki ne presegajo 4000 dinarjev na posameznega člana družine do 1100 dinarjev, kar je najvišja šolnina. Po tem ukrepu sta ustanovi le še Glasbeni šoli v Mengšu in Domžalah, druge pa so postale zavodi. Zato tudi v našem okraju še ni izvedena enotna šolnina. SPK pri OLO je mnogo razpravljal o tem

vprašanju in je stal na stališču, kot ga je pozneje zavzel SPK LRS in sicer, naj bi šole ostale še naprej ustanove in naj bi bila za vso republiko uvedena enotna šolnina, kot je bila doslej. Lahko je pri tem določen gornji maksimum šolnine, ki je seveda lahko višji kot je bil do reorganizacije, vendar pa le tako visok, da ne bi kvarno vplival na dotok učencev v šole. Upoštevati moramo, da je na deželi odnos do izobraževanja otrok drugačen kot v kulturno razvitejšem mestu. Novo finančno stanje šol pa je pokazalo, da bistveno večjih dohodkov še niso ustvarile, ker je bilo precejšnje število tistih učencev, ki so bili oproščeni šolnine ali pa jim je bila znižana. V tem je lep dokaz, da v te šole prihajajo učenci slabše situiranih staršev. Tudi najpotrebnejša selekcija učencev ni bila dosežena. Tistim namreč, ki lahko plačajo ni moč odreči pouka, dokler se poučarja, da morajo vodstva na nižjih glasbenih šolah biti zainteresirana na dohodkih.

Razveseljivo je dejstvo, da je kapaciteta tudi teh šol, ki so izrazito neobvezne in služijo v glavnem le splošni izobrazbi, povsod polno zasedene, kar je lep primer kulturnega razvoja človeka v socializmu. Če je bilo v takšnih šolah pred vojno v vseh republikah le nekaj sto učencev, je danes število 3000 samo v našem okraju presenetljivo v tako kratkem času razvoja.

Srednja baletna šola v Ljubljani je poleg Nižje baletne šole v Mariboru edina tovrstna strokovna umetniška šola v Sloveniji. Vzreja kader poklicnih plesalcev, predvsem za gledališča, in je obenem izobraževalna šola v tej vrsti umetnosti.

Srednjo baletno šolo obiskujejo največ dijaki iz območja Ljubljane, pa tudi iz Maribora, Skofje Loke, Radovljice, Jesenice, Kočevja, Kranjske gore in celo ljudske republike Črne gore, in sicer predvsem dijaki, ki so dobili mesta v dijaških domovih. Šolo obiskuje tudi nekaj dijakov, ki se vozijo k pouku iz manj oddaljenih krajev in še marsikateri, ki ima pogoje za poklic plesalca, bi študiral, če bi imela Srednja baletna šola svoj dijaški dom.

Na šoli je nastavljenih s polno zaposlitvijo 10 oseb (ravnatelj, 3 pedagogi, 3 korepetitorji, tajnik in 2 snažilki. Honorarnih, plačanih od izvršene ure je 13 oseb (6 pedagogov in 7 korepetitorjev).

Pouk se vrši v adaptiranih prostorih. Gradišče 4/1, ki obsegajo 2 učilnici (83 m²) ter pisarno in stranske prostore (58 m²). Skupna površina prostorov Srednje baletne šole je 141 m².

Prostori niso ustrezni za današnje potrebe šole, zlasti zato, ker se je od ustanovitve leta 1948 do danes znatno povečalo število dijakov. Leta 1948 je obiskovalo šolo 30 dijakov, leta 1951 je narastlo število na 52 dijakov, v letošnjem šolskem letu pa je skupaj s pripravnicami 248 dijakov. Ker so postali prostori pretesni, je z velikim razumevanjem nudilo začasno pomoč vodstvo Opere, ki je dalo šoli na razpolago svojo baletno dvorano.

Od leta 1952 do danes je na šoli absolviralo 21 dijakov, ki so nastavljeni kot solisti v baletnih ansamblih, dalje kot člani teh ansamblov, 7 pa jih je v tujini in delajo kot baletni solisti.

Nekateri dijaki se poklicno udeležujejo že med študijem. SNG — jih zaradi pomanjkanja poklicnih plesalcev potrebuje in nastavlja. Tako je 8 naših dijakov, ki istočasno posejajo šolo že nastavljenih v Operi, 10 dijakov pa honorarno, ki so pla-

čani od predstave. Večina baletnega ansambla (tri četrtine), ki nastopa v Operi, se je šolala ali se šola v Srednji baletni šoli.

Ceprav obstaja Srednja baletna šola razmeroma kratek čas, je doslej vzgojila plesalke in plesalce, ki z uspehom nastopajo kot solisti doma in v tujini.

Navedeni podatki opravičujejo nujnost obstoja Srednje baletne šole v Ljubljani, brez katere bi bilo vse delo opernega baletnega ansambla močno prizadeto in za uprizorjanje večjih celovečernih baletnih in nekaterih opernih del onemogočeno.

Šola za umetno obrt je bila ustanovljena pred skoraj desetimi leti. Že takoj v začetku je bilo jasno, da takšna šola potrebuje velika finančna sredstva, če hočemo, da bo resnično služila svojemu namenu, to je vzgoji kadrov za dvig obrti in predvsem za industrijo. Pokazalo se je kot nujno, da ima takšna šola svoje učne delavnice, ki naj bodo takšne in tako opremljene, da bi dijak v njih dobil znanje in vpogled v svojo stroko. Teh sredstev pa ni bilo in tako lahko ugotovimo, da je šola pravzaprav bolj vegetirala kot resnično živelja. Stanje, ki je sedaj na šoli, saj dijaki nimajo urejenih niti svojih statusov, ko se po končani šoli vključijo v poklic — je resnično takšno, da terja neke ukrepe. Nič manj važno ni vprašanje, kam z mladino, ki se hoče šolati na tej šoli. Letos se je n. pr. na novo prijavilo 111 dijakov in opravilo sprejemni izpit 66 dijakov, sprejetih pa je bilo lahko le 21, ker enostavno za druge ni bilo prostora. Tu prihajamo na neki paradoks: industrija in obrt terjata kadre, ker jih primanjkuje, zanimanje med mladino je precejšnje, šolati je pa ne moremo. Že to terja neke ukrepe.

Najprej bi bilo utemeljeno postaviti vprašanje, kdo naj šolo vzdržuje in upravlja, saj bi po svojem programu morala služiti predvsem industriji in obrti. Drugo vprašanje pa je koncept šole.

Te vrste šole je v državi precej in se danes temeljito razmišlja, kako naj bodo organizirane. Tudi republiški Svet za kulturo in prosveto ima v programu temeljito proučitev problema te šole. Posvet, ki ga je Svet organiziral in katerega so se udeležili zastopniki raznih institucij in posamezniki, je jasno pokazal aktualnost in težo tega vprašanja.

Naš Svet je mnogo razpravljal o tem vprašanju in imenoval posebno komisijo, ki je proučevala položaj in tudi razmere na tej šoli. Jasen zaključek je bil, da je treba šolo reorganizirati.

Svet je osvojil svoj koncept reorganizacije, koncept, ki ima pri mnogih poznavalcih razmer v obrti in industriji pozitiven odmev. Temeljna misel, da je treba šolo reorganizirati v smislu ustanovitve delavnice, ki pa niso samo šolske delavnice, marveč v njih teče normalna produkcija. V te delavnice naj prihajajo učenci, ki kažejo sposobnost za ta poklic, ter naj dajo poleg praktične strokovne sposobnosti učencem tudi posebno skrbno organizirano teoretično izobrazbo. Šola zdaj traja 5 let. Vanjo se vpisujejo dijaki po zaključku 4. gimnazije. Nekaj dijakov ima za seboj že tudi obrtniške poklice. Toda teh ni mnogo, kar je razumljivo, saj kdo se bo šolal še pet let po zaključku svoje učne dobe in dobil zato komaj srednješolsko izobrazbo. Nov koncept pa predvideva drugačen sistem šolanja. Po treh letih takšne delavnice-šole bo absolvent najmanj dober pomočnik in mu bo kruh zagotovljen, če ne bo imel večjih ambicij, da se nadaljnji dve ali tri leta

šola za mojstra, kar mu bo dalo kvalifikacijo tehnika. Tako bi po prvih treh letih bil poudarek na praksi s paralelnim teoretičnim usposabljanjem, v nadaljnjem šolanju pa bi bil poudarek na likovni vzgoji poleg višje prakse.

Vse te delavnice bi morale biti med seboj povezane z določenim programom samo kvalitetnega dela in bi pravzaprav ustvarjale nek poseben tip šole, saj bi vsi učenci teh delavnic imeli tudi skupne predmete in neko skupno vzgojo. Izrazito bi se to pokazalo še pri nadaljnjem šolanju tistih, ki bi imeli za to voljo in sposobnost, da se še naprej izobražujejo. V tem vidimo važno pomoč naši obrti in industriji, ker bi lahko na ta način dajali bistveno več kadrov, ki bodo v stroki dobro pripravljeni.

Drugo vprašanje pa je vprašanje tako imenovanih likovnih oblikovalcev ali projektantov. Ni dvoma, da je to višja stopnja šolanja, ki zahteva mnogo več predizobrazbe. Praksa to dokazuje, saj danes ta posel izvršujejo večinoma arhitekti ali absolventi akademij za likovno umetnost. Za te vrste strokovnjakov bo treba misliti ali na ustanovitev takšne višje šole ali pa mogoče na nek oddelek pri Akademiji za likovno umetnost.

Danes je na šoli za umetno obrt 117 dijakov in 23 članov učnega osebja poleg 7 honorarnih članov proforskega zbora. Že to razmerje kaže, da nekaj ne more biti v redu v takšni organizaciji ne glede na to, da objektivna dejstva ne dovoljujejo zvišanja števila dijakov, ker enostavno ni prostora. Dosedaj je absolviralo to šolo 181 dijakov, vpisanih pa je v letošnjem letu 38 dijakov iz našega okraja, 81 pa od drugod.

Problematika šole je resnično težka in komplicirana in to kratko poročilo ne more dati niti približne osvetlitve vseh problemov. Ti bodo nedvomno terjali ob priliki temeljitejšo analizo.

Investicije

Največja investicija v tem letu je bila potrošena za obnavljanje magistratnega poslopja, in sicer 11.000.000 dinarjev.

V letošnjem letu so se izvršila najprej nujna osuševalna dela za poslopjem pod Gradom obenem s konstrukcijskim ojačenjem. S tem je stavba na grajski strani zavarovana proti nadaljnjim poškodbam zaradi vlage. V stavbi sami pa se je izvršila rekonstrukcija nekdanje kašče, ki je sedaj namenjena za javno uporabo kot razstavna dvorana, predavalnica in sejna dvorana.

Začeta so bila dela za končno ureditev levega trakta poslopja, ureditev fasadnih hodnikov ter fasade same. Dalje je urejena izolacija podstrešnih vodov za parno kurjavo, opravljena pa so bila tudi razna dela na strehah.

V Gramozni jami so bila v glavnem zaključena dela za spomenik talcem. Urejena je bila celotna jama z brežinami in nasadom okoli nje. Izvršena so zidarska in kamnoseška dela z granitnimi robniki, pred jama postavljen 12 m visok obelisk iz dveh kosov dalmatinskega kamna, odkupljena plastika in vlita v bron: stala bo na mestu, kjer je okupator streljal talce. S tem je ta spomenik kot celota v grobem že zaključen in bodo potrebna le še manjša dela do odkritja spomenika.

Nadaljevali smo, kot vsako leto, rekonstrukcijo Križank. Letos je bil dokončan vhod iz Cojzove ceste v Letno gledališče, kar je bilo v zvezi s postavitvijo spomenika Antonu Aškercu. Nalje so izvršena dela na

obnovitvi dvoriščnih fasad ob vhodnem dvorišču iz Križevniške ulice, urejen tlak dvorišča in izvršena nekatera mizarska dela na poslopju.

Ljubljanski festival je sodeloval pri gradnji letnega gledališča v Križankah z vsoto 3.500.000 din. Iz te vsote se je zgradil objekt za transformatorsko postajo, ki bo služila letnemu gledališču in mladinskemu gledališču v križevniškem poslopju. S tem je rešeno tudi vprašanje oskrbovanja z električnim tokom delavnic v šolskih prostorih Šole za umetno obrt. Del kapacitete transformatorske postaje bo obenem v korist neposredni okolici, ki je doslej bila zelo slabo oskrbovana z električno energijo. Zato je podjetje »Elektro« Ljubljana večji del stroškov za opremo trafopostaje in nabavo transformatorja pokrila iz svojih sredstev. Oskrba križevniškega objekta z električno energijo bo priključitvijo na novo transformatorsko postajo rešena in s tem tudi naše najtežje vsakoletno vprašanje pri prireditvah v letnem gledališču, saj je bilo treba do sedaj vsako leto izvršiti posebno napeljavo elekto-vodov iz že tako preobremenjene trafopostaje pri Tehnični srednji šoli. S tem pa smo imeli velike stroške in veliko izgubo pri obrabi materiala. Zdaj je to vprašanje rešeno. Urejena je tudi električna napeljava v letnem gledališču in nabavljen del svetlobnega parka.

Mestno gledališče že ob svoji ustanovitvi ni imelo primernih stolov. Stari stoli, ki so bili v dvorani že izpred vojne, so svojo življenjsko dobo zaključili. Letos je dobilo gledališče iz investicijske vsote 3.000.000 dinarjev za nove stole in je deloma izpolnilo tudi svojo električno opremo na odru. Zdaj je vsaj v tem gledališču stanje primerno urejeno in odslej ne bo več neprestanega pritoževanja obiskovalcev, ki so morali prenašati nemogoče škripanje stolov v dvorani.

Pionirska knjižnica je potrošila 3.000.000 din za dovršitev male čitalnice, ki pa jo zdaj, ko ni drugih primernih prostorov, uporablja pionirski oddelek; dalje je uredila dohode v veliko čitalnico in sobo za otroški oddelek tujih jezikov. Lep napredek v razvoju te ustanove pa je tudi mladinsko gledališče v Križankah, kjer je bila urejena zanj gledališka dvorana z garderobami. Seveda to dvorano uporabljajo sedaj tudi druge ustanove.

V gradnja sta tudi dva slikarska ateljeja. Za to gradnjo bo potrošnih 2.000.000 din. Z njima bo le skromno pomagano težkemu vprašanju pomanjkanja ateljev.

Šola za umetno obrt je porabila 800.000 din investicijskih sredstev za krovsko in kleparska dela pri obnovitvenih delih na šolski strehi.

Za izvršitev načrtov velike dvorane za bivšo Gradisovo palačo na Titovi cesti in načrtov za nov Jakobčev paviljon so bila oddana naročila in so ta v glavnem izvršena.

Perspektivni načrt SPK je glede investicij v naslednjih letih pred mnogimi vprašanji. Delo in napredek mnogih kulturnih institucij sta naravnost zadržena v pomanjkanju objektivnih pogojev za uspešen razvoj, vrste kulturnih dejavnosti pa niso mogoče razvijati tako, kot bi terjale čas in potreba.

Naši osrednji gledališki ustanovi Drama in Opera SNG z delavnicami vred sta v poslopih, katerih gradnja datira še iz tistega časa razvoja Ljubljane, ko je bila ta po pomenu in obsegu še majhno provincialno mesto. Od takrat se je naredilo na ti dve ustanovi v pogledu investicijske bore malo.

Pred leti so se začele adaptacije dramskega gledališča in je bil za odrom dozidan nov trakt s težnjo, da se poveča odrski prostor, ki že davno ni bil več primeren za sodobne potrebe. Če označimo to adaptacijo s pojmom »sodobne zahteve«, potem jih lahko označimo kot najskromnejše zahteve. Te bi bile kajpada mnogo večje. Toda najnujnejše bi bilo rešeno, če bi nadaljevali s predvidenimi nadaljnjimi dograditvami, in sicer levega in desnega trakta ob odru. Šele rešitev te naloge bi omogočila kolikor toliko normalno delo gledališkega ansambla. Zato je treba misliti tudi na notranjo in deloma zunanjo obnovo gledališča upoštevajoč obenem tudi primerno ureditev okolja, ki je resnično zane-marjeno.

V podobno težkem položaju je tudi Operno gledališče. Ze njegova zunanost v sedanjem naglem obnavljanju lepote tega mesta terja obnovo. Se težje pa je vprašanje dela v gledališču. Posamezni veliki ansamblji gledališča, orkester, zbor, balet se dobesedno stiskajo v prostorih, ki bi bili primerni samo za soliste. Pod takimi pogoji je prav gotovo težko uspešno delati. Gledališče je zato pred leti odkupilo sosedno zgradbo z namenom, da si poveča oder v globino in pridobi primerno dvorano za baletni ansambel ter druge nujno potrebne prostore.

Prav tako bi bile potrebne nekatere dozidave v gledaliških delavnicah. SPK se zaveda, da je to vprašanje težko in ga prav zato predlaga v razpravljanje s poudarkom, da ga je prej ali slej treba rešiti. Ta dela bi se lahko izvršila šele v nekaj letih, če upoštevamo kritično situacijo v celotnih investicijskih zahtevah družbenega standarda, vendar bo treba začeti tudi to vprašanje postopoma reševati.

Osnovni problem Mestnega gledališča v pogledu namestitve so prostori za gledalce in upravni prostori. Gledališče nima za svojo publiko pravzaprav nobenih prostorov. Gar-drobe so v vhodnem stopnišču in prav tam je tudi prostor za obiskovalce, kjer naj bi se zadrževali med odmorji. To stanje je nevdržno ne samo v pogledu dobrega počutja gledalca v gledališču, marveč tudi iz varnostnih in higienskih razlogov. Rešitvi sta dve: ali dozidava novega trakta vzdolž gledališča ali pa da dobi gledališče prostore Akademije za igralsko umetnost, ki so neposredno za gledališkim stopniščem in jih je mogoče zelo enostavno priključiti. Seveda so pa pri tej drugi varianti bistveno vprašanje novi prostori za gledalce. V dosedanjih za njo malo primernih prostorih se živo potreba po rešitvi tudi njenega vprašanja. Z rešitvijo prostorov ene ustanove bi bilo rešeno vprašanje tudi druge.

Podobna povezanost dveh ustanov je sedanja ista streha, pod katero se stiskata Akademija za glasbo in Srednja glasbena šola. Srednja glasbena šola je bila pred leti še sestavni del Akademije za glasbo. Po ločitvi obeh ustanov in po prenosu Srednje glasbene šole na kompetenco OLO pa se to sožitje v istih prostorih ni prav nič spremenilo. Seveda pa so leta, ki so za nami, prinesla v obeh ustanovah bistven napredek. Število učencev se je več kot podvojilo, že prej tesni skupni prostori pa so ostali isti. Tako imamo sedaj takšno situacijo, da ima Srednja glasbena šola svoj pouk na petih različnih krajih in to po družstvenih pisarnah, in nekaterih zasilnih prostorih, katere je Sanitarna inspekcija že zdavnaj prepovedala uporabljati za šolo. Zato del pouka opravljajo profesorji Aka-

demije kot Srednje glasbene šole kar na svojih domovih. Rešitev je samo ena: ali za eno ali za drugo ustanovo drugi prostori.

SPK se resno zaveda težkega problema v nadaljnjem razvoju teh najvišjih glasbenih šolskih institucij v Sloveniji, saj je razen Srednje glasbene šole v Ljubljani še edina manjša Srednja glasbena šola v Mariboru in je zato na Ljubljano vezan največji del glasbenega naraščaja pri nas.

Problem nadaljnega obstoja Srednje baletne šole in Šole za umetno obrt je med šolskimi problemi s kulturnega področja najresnejši. Ze ponovno je bilo poudarjeno, da je Srednja baletna šola pred vprašanjem biti ali ne biti. Njena skopa označitev: je edina šola te vrste v Sloveniji, del učencev je tudi iz drugih republik, je edini vzgojni zavod za operni baletni ansambel, daje plesno izobrazbo 250 učencem in mnogim med njimi vzgojo za poklic; drugim koristno splošno izobrazbo te vrste; končno pa je lepemu številu mladine tudi neke vrste telovadnica za disciplinirano telesno vzgojo. Če pogledamo njen obstoj tudi s te strani, najbrž nima vsako telesnovzgojno društvo toliko mladine, ki bi se tako resno posvetila poleg druge šole še zelo zahtevni vzgoji duha in telesa. Tudi iz tega razloga je upravičenost te šole očitna. Vendar bo 15. januarja 1957 pred vrati deložacija te šole iz njenih sedanjih prostorov. SPK je poskušal vse mogoče rešitve, vendar brez uspeha. Hišni svet vztraja pri svoji zahtevi, čeprav sario z enim utemeljenim argumentom, da nemir, ki ga povzroča šola, stanovanjci v hiši težko prenašajo. Drugi argument, češ da je nevarnost za hišo, da bi se utegnili zrušiti zaradi skakanja učencev pri plesu, je po strokovnem pregledu posebne komisije in po njeni izjavi neutemeljena. Tudi drugostopna odločba o namembnosti lokala, ki je bila izdana na pritožbo hišnega sveta, se opira na te ugotovitve in potrjuje namembnost prostorov za lokale, ker so ti bili pred njo, preden se je vanjo vselila šola. Rešitve so: ali ukinitve šole ali preprečitev deložacije ali nova gradnja, mogoče tudi večja adaptacija primerne stare zgradbe, kar pa je formalno isto, verjetno pa dražje.

Pri šoli za umetno obrt se bo treba najprej odločiti za notranji koncept šole, kar nakazujemo kot problem pri poročilu o tej šoli. Vsekakor pa bodo nujno potrebna precejšnja družbena sredstva, pa naj bo šola urejena tako ali drugače, če bomo hoteli, da bi iz nje v našo obrt in industrijo odhajala za poklic dobro pripravljena mladina.

Restavriranje našega pomembnega kulturnega spomenika Križanke se že več let razvija v sicer nekoliko počasnem tempu, ker so pač sredstva, ki so vsako leto namenjena za ta veliki objekt, nekoliko skromna, vendar tolikšna, da vsako leto le nekaj napravimo. Tako je sedaj v glavnem urejen ves veliki stavebni objekt s štirimi dvorišči, urejen je paviljon, dvorana v poslopju in streha na vsem objektu. Tako je za naslednja leta ostala le še stranska fasada na Gosposko ulico in del opreme v notranjih prostorih.

Ta del mesta je z ureditvijo dobil nedvomno nek svojski karakter kot celota. Križanke imajo že lepo število stalnih obiskovalcev, tudi najširšim ljudem so že močno pri srcu in lahko trdimo, da jih z neko zavzetostjo razkazujemo domačim in tujim izletnikom. Pa niso pomembne samo v estetskem oziru, tudi funkcionalno dokazujejo upravičenost

adaptacijskega in gradbenega koncepta. Redka so mesta, ki bi imela tako rekoč v svojem središču takšen prostor za kulturne prireditve, kot ga ima Ljubljana. Odziv občinstva na prireditve Ljubljanskega festivala to očitno potrjuje. Čaka pa nas ob tem še velika naloga, ki bi jo prav tako kot doslej v zmernem tempu s primernimi investicijami še naprej izvrševali. Gre za nadaljnja sredstva še za drug objekt, t. j. letno gledališče. Sedanja provizorna ureditev gledališča, ki naj kot poizkus pokaže dobre in slabe strani prostora, se je obnesla v polni meri. Prostor je postal poglavito preizkušnjo v pogledu akustike zelo dobro. Velikost odra popolnoma zadovoljuje in prav tako osnovna ureditev avditorija. Vse te in podobne preizkušnje so sedaj napotilo za izdelavo načrtov gledališča, ki jih s takšno ljubeznijo izvršuje mojster Plečnik, za kar smo mu dolžni toplo zahvalo.

Na drugem koncu mesta bi radi uresničili drug načrt, ki ne bi bil nič manj pomemben. Gre za prostor pred pokopališčem, katerega ureditev je bila začeta z gradnjo Žal, medtem ko je ves ostali del ostal urbanistično in funkcionalno popolnoma neurejen. Osnovna ideja tega koncepta je estetska in funkcionalna ureditev vsega kompleksa, ki naj bo kot celota monumentalen vhod na pokopališče, obenem pa naj reši pereč problem krematorija.

Sedanje pokopališče Navje, ki je bilo mišljeno kot pokopališče zaslužnih, se je pokazalo, tako po lokaciji prostora kot po ureditvi za nedonošeno idejo. Posebno očitno je to postalo sedaj, ko je nagel utrip razvijajočega se gospodarstva v tem delu mesta postavil Navje v nevzdržen položaj. Zato se predvideva nov koncept, da bi Navje bilo nova aleja zaslužnih, ki bi bila os novega vhoda v pokopališče. Njegov zaključek pa bi bila monumentalna zgradba kot »Dvorana slovesa«, v kateri bi bil pravzaprav glavni prostor za pogrebni ceremonial. Levo od aleje je park, ki bo služil za shranjevanje žar s nepelom in prostor za krematorij. Desno na so sedanje Žale, ki se lahko podaljšajo še naprej proti pokopališču. Zaključek celotnega kompleksa je ob čelu pokopališča, levo in desno od vhoda, pritična arkadna fasada, kjer so nameščene prodajalne, ki so tu potrebne. Urbanistični idejni projekt je napravil mojster Plečnik in smo ga poslali v študij pristojnim svetom in drugim upravnim organom.

Magistratno poslopje urejamo že nekaj let. Poslopje je bilo že v tako slabem stanju, da je bilo nujno potrebno začeti z restavracijskimi deli. Od prvih posegov, ki so bili namenjeni za to, da se odstrani vlaga, se je izkazalo, da je treba ohraniti oziroma prikazati nekatere historične arhitektonske elemente in pri tem misliti na končno namembo stavbe, ki za pisarniške prostore ni več primerna. Zato naj bi dvorišča med seboj povezali in primerno preuredili. Tako bi postala javnosti dostopna in bi bila izhodišče za novo pot na Grad. Ob vhodnem dvorišču bi bili urejeni gostinski prostori v vsem pritičju desne stavbe in pritičnih poznogotskih prostorih srednje stavbe. Celotni srednji trakt bi bil namenjen za sejne prostore, poročne dvorane in tudi za razstavne prostore. Obe čelni nadstropji desnega trakta in levi notranji trakt so namenjeni za potrebe ljudskega odbora. V levem traktu pa so prostori za funkcionalnost cele stavbe (hišnik, kurilnica, drvarnica, telefon, centrala), ter prostori Mestnega arhiva, ki ima razen tega še slabše do-

stopen kot desnega trakta. Ta dela bi postopoma izvrševali v naslednjih letih.

S tem v zvezi je potrebno omeniti tudi vprašanje celotnega restavriranja Starega in Mestnega trga. Ta načrt je v javnosti že precej znan, saj smo mu dali že primerno publiciteto. Gre za idejo zaščite celotnega kompleksa tega mestnega dela, ki je v strašno derutnem stanju, in s tem v zvezi določitve njegove funkcionalnosti. Očitno je, da je to področje v stanovanjskem smislu treba omejiti, ker je prenaseljeno, drugo pa, da je treba namembnost posameznih stavb postavljati v taki smeri, ki tem stavbam iz zaščitnih kot iz uporabnostnih vidikov najbolj ustrezajo. Tu bi lahko smotno združili obrtniško-trgovski del javnega življenja z življenjem posameznih javnih ustanov, ki naj bi zasedle nekatere stavbe. Ker manjkajo za to področje mesta vsi gradbeni podatki, je najprej potrebno, da jih napravimo, študijsko obdelamo in nato postavimo neke zaključke, ki jih pa moramo aplicirati na celoto. Nedvomno je to obsežno delo, ki je v prihodnjem letu pred nami.

V odstavku o izvršenih investicijah v letošnjem letu smo omenili izvršitev načrtov za novo kino-koncertno dvorano na Titovi cesti, za Gradisovo palačo. Gre za dvorano, ki bi jo Ljubljana zelo potrebovala. Lokacija dvorane je bila ugotovljena že v sklopu gradnje Gradisove palače in je del dvorane, njen vhod, že zgrajen, ker je nameščen v glavnem objektu palače. Dalje je pripravljen že tudi izkop jame za temelje in kletne prostore dvorane, ki je bila obenem gramoznica za glavni objekt.

Projekt predvideva 1200 sedežev v amfiteatralno urejeni dvorani z enometriskim razmakom med sedeži. Oder je globok 10 m, prav toliko visok, celotna širina z obema stranskima kriloma pa ima 26 m. Pred odrom je avtomatično poglobljiv prostor za orkester, ki je lahko procesij. Ob dvorani in nad odrom so nanizani vsi potrebni stranski prostori.

Leta 1906 — torej natančno pred 50 leti je bila zgrajena Unionska dvorana. Za njo ni bila pravzaprav zgrajena nobena druga dvorana, ki bi bila večja in ki bi ustrezala sodobnim funkcionalnim, akustičnim in drugim pogojem. In še ta dvorana nima ločenega odra, saj je sedanji v bistvu del dvorane. Akustičnost je slaba in vidljivost na oder prav takšna.

Po vojni so bile zgrajene ali dograjene le kino dvorane (kino Komuna, Bežigrad, Vič), za koncertne in gledališke potrebe ni bila zgrajena nobena. Pri tem pa moramo tudi upoštevati, da so te nove dvorane, ki so v bistvu le adaptacije za kino dvorane, razmeroma zelo majhne in obsegajo prostor za 500 do 600 sedežev. Režijski stroški predstav pa so popolnoma isti pri velikem ali majhnem številu sedežev v dvorani, upoštevajmo pa tudi, da zanimanje za kino, koncerte in gledališče raste z vsakim dnem.

Zato je naš koncept naslednji: zgraditi dvorano, ki lahko služi vsem namenom — mislimo na koncerte, kino — ki naj bi bila reprezentančno kino gledališče in gledališče s posebnim ozirom na varietejske programe (zato ima pogrebljiv oder za orkester). Urejenost odra, kot ga predvideva projekt, pa bi nedvomno bila primerna tudi za nekatere operne predstave, ki bi bile tako prirejene, da ne bi zahtevale velikih odskih sprememb in kompliciranih in-

scenarij, kar sodobna gledališča že z uspehom prakticirajo.

Tako bi bilo mogoče v Ljubljani organizirati vrsto gostovanj, ker so sedaj nekatera onemogočena zaradi premajhnih kapacitet dvoran ali pa zato, ker nimamo dvorane, ki bi imela dobro vidljivost (Union).

Investicijska vsota bi znašala za gradnjo in opremo po aproksimativnem proračunu 250.000.000 din. Gradnja dvorane bi trajala nekaj let in bi jo bilo treba razdeliti na smiselne etape. Prva etapa bi bila zgraditev kletnih prostorov do plošče. Za to gradnjo bi bilo potrebno 40.000.000 din, pridobili pa bi 2000 m² čistega prostora. Ker bo v Ljubljani nedvomno še nekaj let pomanjkanje skladišč, bi lahko te prostore, ki so kasneje namenjeni za restavracijo, oddajali vrsto let kot vzorna skladišča v središču mesta, saj bi bili urejeni z vsemi za to potrebnimi napravami. Po sedanji ceni za 1 m² skla-

dišča, ki znaša 400 din mesečno, bi se gradbena vsota amortizirala že v štirih letih. Gradnjo bi nato nadaljevali po možnostih, ki bi bile dane.

Ce vzamemo zaradi poenostavitve računa zasedbe dvorane samo s kino predstavami, dobimo naslednji donosnostni račun: dnevno tri predstave, dobimo okrog 110 predstav na leto. Če pri povprečni zasedbi 80% razpoložljivih 1200 sedežev računamo na milijon prodanih vstopnic, je bruto inkaso najmanj 80 milijonov dinarjev. Če preprosto računamo, da pravzaprav ta sredstva dobi nazaj družba (davek, najemnina za filme, zaposlenost ljudi itd.), vidimo, da se vložena sredstva naglo amortizirajo seveda v primeru, da obstoje potrebe po dvorani. Te pa so očitno, saj bi dvorana služila, kot smo navedli, najrazličnejšim namenom.

Pri tem je treba opozoriti na problem, ki ga ima Ljubljanski festival

s svojimi prireditvami. Letno gledališče ima tako kapaciteto, da ji nobena dvorana niti približno ne ustreza. V primeru slabega vremena zato prireditve odpadejo, ker ni drugega zaprtega prostora. S to dvorano je problem rešen in nemoteno delo festivala zagotovljeno. Dalje vprašanje zabavnega dela naših programov. Varietejski program, revije itd. so razmeroma drage prireditve, ki se krijejo le takrat, če so v primerno veliki dvorani. Da so tudi te prireditve pri nas potrebne, je jasno, ni pa zato ustreznih prostorov. Nova dvorana bi tudi tem zahtevam popolnoma ustrezala.

V zvezi z zabavnim življenjem pri nas bi opozorili na postopno gradnjo tako imenovanega zabavnega parka. Ker takšnega parka ni v Jugoslaviji, smo doslej sklepali angažmaje z inozemskimi parki, ki pa so običajno dvomljivega slovesa. Zato bi bilo potrebno, da bi začeli

z graditvijo lastnega zabavnega parka, ki pa ne bi bil vedno na istem kraju, marveč bi potoval po vsej državi, ker le na ta način se lahko sam vzdržuje. Potrebne pa bi bile začetne investicije, ki bi se s časom nedvomno rentirale.

Potrebno bi bilo za te vrste dejavnosti urediti prostore, najprimerneje bi bilo v Tivoliju. Tam bi zgradili neke vrste stalno zabavišče, drugi prostori pa bi bili na razpolago za gostujoče skupine: cirkuse, zabavne parke itd.

Program perspektivnega načrta je seveda pokazan za daljše razdobje. Njegova realizacija je odvisna od sredstev, s katerimi bomo razpolagali v prihodnjih letih. Gospodarski in komunalni razvoj okraja bosta nedvomno terjala ogromna sredstva, zato se moramo zavedati, da bomo za potrebe kulturne dejavnosti lahko dobili le toliko sredstev, kolikor jih bo družba mogla dati.

Izvilleček iz poročila o poslovanju obrtnega podjetja »MEDENJAK«, Ljubljana, Milana Majcna 13, v letu 1955

V letu 1955 je podjetje zaposlovalo 9 uslužbencev in 1 vajenca ter ustvarilo 9.508.000 din prometa, to je 27 % več kot leta 1954.

AKTIVA			BILANCA na dan 31. decembra 1955		PASIVA	
Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev			
1.	Osnovna sredstva	915	1.	Sklad osnovnih sredstev	915	
2.	Investicije v teku	—	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	—	
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	290	3.	Razni skladi	290	
B. Obratna sredstva			B. Viri obratnih sredstev			
4.	Skupna obratna sredstva	1.050	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	528	
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva			
5.	Kupci in druge terjatve	222	7.	Dobavitelji in druge obveznosti	552	
6.	Druga aktiva	—	8.	Druga pasiva	192	
D. Finančni uspeh			D. Finančni uspeh			
7.	Razporejeni dobiček	698	9.	Dobiček	698	
8.	Izguba	—	10.	Kritje izgube	—	
Skupaj:		3.175	Skupaj:		3.175	
Vodja računovodstva: Lebinger Hinko			Predsednik upravnega odbora: Zalta Ivanka		Direktor podjetja: Florjančič Janez	

Izvilleček iz poročila o poslovanju GRADBENEGA OBRTNEGA PODJETJA, Šentvid, Ljubljana, Podgora 32, v letu 1955

Podjetje je ob pričetku leta 1955 imelo zaposlenih le 18 oseb. Skladno z obstoječo kapaciteto je moglo podjetje predvideti višino realizacije za 41.300.000 din. V razvoju gradbenih storitev so se pa pojavili novi investitorji tako, da je zmoglo podjetje s povečanjem delovne sile in razpoložljive strojne kapacitete zaključiti realizacijo v letu 1955 v višini 98.118.700 din. — Plan podjetja je v celoti prekoračen za 56.818.700 din ali v odstotkih izraženo za 123,76 %.

AKTIVA			BILANCA na dan 31. decembra 1955		PASIVA	
Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev			
1.	Osnovna sredstva	7.209	1.	Sklad osnovnih sredstev	7.209	
2.	Investicije v teku	—	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	—	
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	1.059	3.	Razni skladi	1.059	
B. Obratna sredstva			B. Viri obratnih sredstev			
4.	Skupna obratna sredstva	18.206	4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—	
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva			
5.	Kupci in druge terjatve	9.742	5.	Drugi viri finansiranja investicij	—	
6.	Druga aktiva	3.157	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	4.081	
D. Finančni uspeh			D. Finančni uspeh			
7.	Razporejeni dobiček	16.261	7.	Dobavitelji in druge obveznosti	26.142	
8.	Izguba	—	8.	Druga pasiva	882	
Skupaj:			9.	Dobiček	16.261	
		55.634	10.	Kritje izgube	—	
			Skupaj:			
			55.634			
Vodja računovodstva:			Predsednik upravnega odbora:		Direktor podjetja:	
Košir Franc			Grad Franc		Di Batista Franc	

Izveček iz poročila o poslovanju podjetja »ZVEZDA«, ročno izdelovanje modnih čevljev, Ljubljana, Vodnikova 42 v I. 1955

Podjetje je bilo ustanovljeno leta 1948. Delo podjetja je ovirano zaradi neprimernih prostorov in zastarelih naprav. Kljub temu pa je svoj plan izvršilo količinsko s 117 in denarno s 125 odstotki.

AKTIVA			BILANCA na dan 31. decembra 1955		PASIVA	
Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev			
1.	Osnovna sredstva	7.061	1.	Sklad osnovnih sredstev	6.568	
2.	Investicije v teku	—	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	493	
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	2.102	3.	Razni skladi	2.269	
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—	
4.	Skupna obratna sredstva	15.613	5.	Drugi viri finansiranja investicij	—	
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev			
5.	Kupci in druge terjatve	2.016	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	14.295	
6.	Druga aktiva	1.465	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva			
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	4.632	
7.	Razporejeni dobiček	9.067	8.	Druga pasiva	—	
8.	Izguba	—	D. Finančni uspeh			
			9.	Dobiček	9.067	
			10.	Kritje izgube	—	
	Skupaj:	37.324		Skupaj:	37.324	

Vodja računovodstva:
Julija Vencelj

Predsednik upravnega odbora:
Jože Laurenčič

Direktor podjetja:
Andrej Cvetko

Izveček iz poročila o poslovanju »PEKARNE RADOMLJE v letu 1955

V letu 1955 je bilo v podjetju zaposlenih povprečno 47 delavcev in uslužbencev. Vrednost proizvodnje pa je znašala 26,418.000 din, kar pomeni da je bil plan presežen za 31 %, odnosno dosežen s 131 %.

AKTIVA			BILANCA na dan 31. decembra 1955		PASIVA	
Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev			
1.	Osnovna sredstva	26.448	1.	Sklad osnovnih sredstev	26.448	
2.	Investicije v teku	213	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	—	
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	4.247	3.	Razni skladi	4.786	
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—	
4.	Skupna obratna sredstva	1.719	5.	Drugi viri finansiranja investicij	213	
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev			
5.	Kupci in druge terjatve	2.113	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	1.130	
6.	Druga aktiva	736	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva			
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	2.524	
7.	Razporejeni dobiček	8.694	8.	Druga pasiva	375	
8.	Izguba	—	D. Finančni uspeh			
			9.	Dobiček	8.694	
			10.	Kritje izgube	—	
	Skupaj:	44.170		Skupaj:	44.170	

Vodja računovodstva:
Lužar Marijan

Predsednik upravnega odbora:
Sraj Anton

Direktor podjetja:
Sraj Janče

Izveček iz poročila o poslovanju podjetja »POHIŠTVENO MIZARSTVO, Ljubljana, Zavrti 7, v letu 1955

Letni plan je bil dosežen s 161 %. Skupni dohodek je porasel za 76 % napram prejšnjemu letu vsled serijskih del. Zaposlenih je bilo povprečno 21 oseb.

AKTIVA			BILANCA na dan 31. decembra 1955		PASIVA	
Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev			
1.	Osnovna sredstva	2.456	1.	Sklad osnovnih sredstev	2.456	
2.	Investicije v teku	—	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	—	
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	784	3.	Razni skladi	992	
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—	
4.	Skupna obratna sredstva	4.107	5.	Drugi viri finansiranja investicij	—	
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev			
5.	Kupci in druge terjatve	1.599	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	4.870	
6.	Druga aktiva	240	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva			
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	868	
7.	Razporejeni dobiček	4.525	8.	Druga pasiva	—	
8.	Izguba	—	D. Finančni uspeh			
			9.	Dobiček	4.525	
			10.	Kritje izgube	—	
	Skupaj:	13.711		Skupaj:	13.711	

Vodja računovodstva:
Jakič Pepca

Predsednik upravnega odbora:
Zrimšek Jaka

Direktor podjetja:
Mavsar Jože

Izveček iz poročila o poslovanju OBRTNE OBLAČILNE ZADRUGE, Ljubljana, Celovška 72, v letu 1955

V letu 1955 je zadruga zaposlovala povprečno 35 delavcev in uslužbencev. Ustvarila je 7,725.000 din prometa, to je 109 % predvidenega po planu.

AKTIVA**BILANCA na dan 31. decembra 1955****PASIVA**

Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev		
1.	Osnovna sredstva	403	1.	Sklad osnovnih sredstev	403
2.	Investicije v teku	—	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	—
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	356	3.	Razni skladi	490
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—
4.	Skupna obratna sredstva	281	5.	Drugi viri finansiranja investicij	—
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev		
5.	Kupci in druge terjatve	203	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	394
6.	Druga aktiva	109	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva		
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	45
1.	Razporejeni dobiček	507	8.	Druga pasiva	20
2.	Izguba	—	D. Finančni uspeh		
Skupaj:		1.859	9.	Dobiček	507
			10.	Kritje izgube	—
			Skupaj:		1.859

Vodja računovodstva:
Brank Vida

Predsednik upravnega odbora:
Jakopič Jože

Direktor podjetja:
Bergant Janez

Izveček iz poročila o poslovanju podjetja JUGOREKLAM, Ljubljana, v letu 1955

V letu 1955 je podjetje zaposlovalo 50 delavcev in 14 uslužbencev, ter ustvarilo 121,584.983 din prometa, t. j. 135 %

AKTIVA**BILANCA na dan 31. decembra 1955****PASIVA**

Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev		
1.	Osnovna sredstva	5.414	1.	Sklad osnovnih sredstev	5.414
2.	Investicije v teku	102	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	—
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	2.431	3.	Razni skladi	2.507
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—
4.	Skupna obratna sredstva	9.836	5.	Drugi viri finansiranja investicij	102
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev		
5.	Kupci in druge terjatve	6.352	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	7.620
6.	Druga aktiva	1.304	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva		
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	8.991
1.	Razporejeni dobiček	17.341	8.	Druga pasiva	805
2.	Izguba	—	D. Finančni uspeh		
Skupaj:		42.780	9.	Dobiček	17.341
			10.	Kritje izgube	—
			Skupaj:		42.780

Vodja računovodstva:
Varšek Ljudmila

Predsednik upravnega odbora:
Lozar Janko

Direktor podjetja:
Goršič Lojze

Izveček iz poročila o poslovanju MIZARSKE ZADRUGE, Ljubljana-Vič, v letu 1955

Zadruga je vplačevala obveznosti po danih odločilih za pavšalirana podjetja. Zaposlenih je bilo 41 oseb in 5 vajencev. Skupni promet je znašal 37,954.000 din ali 118 %.

AKTIVA**BILANCA na dan 31. decembra 1955****PASIVA**

Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev		
1.	Osnovna sredstva	9.602	1.	Sklad osnovnih sredstev	9.602
2.	Investicije v teku	—	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	—
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	2.699	3.	Razni skladi	2.855
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—
4.	Skupna obratna sredstva	8.500	5.	Drugi viri finansiranja investicij	—
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev		
5.	Kupci in druge terjatve	2.652	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	5.348
6.	Druga aktiva	223	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva		
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	5.295
7.	Razporejeni dobiček	6.186	8.	Druga pasiva	576
8.	Izguba	—	D. Finančni uspeh		
Skupaj:		29.862	9.	Dobiček	6.186
			10.	Kritje izgube	—
			Skupaj:		29.862

Vodja računovodstva:
Zitko Bogomira

Predsednik upravnega odbora:
Skalja Jernej

Direktor podjetja:
Gregorič Jože

Izvelek iz poročila o poslovanju »PEKARNE« ZGORNJA ŠIŠKA, Ljubljana, Medvedova 38, v letu 1955

Podjetje je doseglo realizacijo 44,685.754 din in s tem preseгло plan. Zaposlenih je bilo povprečno 31 oseb. Vse obveznosti do družbene skupnosti so poravnane. Knjigovodstvo je v redu in ažurno.

AKTIVA			BILANCA na dan 31. decembra 1955		PASIVA	
Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev			
1.	Osnovna sredstva	470	1.	Sklad osnovnih sredstev	470	
2.	Investicije v teku	—	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	—	
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	496	3.	Razni skladi	459	
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—	
4.	Skupna obratna sredstva	3.697	5.	Drugi viri finansiranja investicij	—	
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev			
5.	Kupci in druge terjatve	3.557	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	1.020	
6.	Druga aktiva	12	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva			
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	6.243	
7.	Razporejeni dobiček	2.628	8.	Druga pasiva	—	
8.	Izguba	—	D. Finančni uspeh			
			9.	Dobiček	2.628	
			10.	Kritje izgube	—	
	Skupaj:	10.860		Skupaj:	10.860	

Vodja računovodstva:
Arhar Marija

Predsednik upravnega odbora:
Grčar Anton

Direktor podjetja:
Ritmanič Matej

Izvelek iz poročila o poslovanju ONPZ elektrotehničnih obrti ELEKTROVOD, Ljubljana, Gosposvetska 16, v l. 1955

Zadruga je bila ustanovljena dne 19. marca 1949 in vpisana v register pri Okrožnem sodišču v Ljubljani pod št. Zadr. VII-21/I dne 11. aprila 1949. V letu 1955 je podjetje zaposlovalo 4 uslužbence in doseglo 123,508.634 din prometa. Obveznosti so bile pravočasno poravnane. Knjigovodstvo je bilo ažurno.

AKTIVA			BILANCA na dan 31. decembra 1955		PASIVA	
Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev			
1.	Osnovna sredstva	578	1.	Sklad osnovnih sredstev	578	
2.	Investicije v teku	—	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	—	
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	778	3.	Razni skladi	962	
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—	
4.	Skupna obratna sredstva	4.369	5.	Drugi viri finansiranja investicij	—	
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev			
5.	Kupci in druge terjatve	16.508	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	1.256	
6.	Druga aktiva	2.116	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva			
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	14.311	
7.	Razporejeni dobiček	1.131	8.	Druga pasiva	7.242	
8.	Izguba	—	D. Finančni uspeh			
			9.	Dobiček	1.131	
			10.	Kritje izgube	—	
	Skupaj:	25.480		Skupaj:	25.480	

Vodja računovodstva:
Kržan Stefka

Predsednik upravnega odbora:
Iglič Franko

Direktor podjetja:
Ing. Verbaj Marjan

Izvelek iz poročila o poslovanju zadružnega podjetja AGROOBNOVA, Ljubljana, Črtomirova 4, v letu 1955

Podjetje posluje od 1. januarja 1953 in se bavi z obnovo kmetijstva, sadovnjakov, vinogradov in živinorejskih središč. Plan za leto 1955 je bil presežen po vrednosti za 26 % in je podjetje doseglo največji gospodarski uspeh v treh letih obstoja.

AKTIVA			BILANCA na dan 31. decembra 1955		PASIVA	
Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev			
1.	Osnovna sredstva	59.872	1.	Sklad osnovnih sredstev	30.297	
2.	Investicije v teku	18.316	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	29.575	
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	39.027	3.	Razni skladi	39.647	
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—	
4.	Skupna obratna sredstva	19.262	5.	Drugi viri finansiranja investicij	18.317	
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev			
5.	Kupci in druge terjatve	28.994	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	10.486	
6.	Druga aktiva	314	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva			
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	10.999	
7.	Razporejeni dobiček	62.596	8.	Druga pasiva	26.464	
8.	Izguba	—	D. Finančni uspeh			
			9.	Dobiček	62.596	
			10.	Kritje izgube	—	
	Skupaj:	228.381		Skupaj:	228.381	

Vodja računovodstva:
Sušmelj Mirko

Predsednik upravnega odbora:
Sorgo Ladislav

Direktor podjetja:
Zorčič Stane

Izveček iz poročila o poslovanju trgovine »BISERKA«, Ljubljana, Nazorjeva 4, v letu 1955

Trgovina »Biserka« se bavi z nadrobno prodajo modnega in galanterijskega blaga. V letu 1955 je zaposlovala povprečno 10 delavcev in uslužbencev ter 2 vajenki.

AKTIVA		BILANCA na dan 31. decembra 1955		PASIVA	
Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev		
1.	Osnovna sredstva	1.129	1.	Sklad osnovnih sredstev	1.129
2.	Investicije v teku	—	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	—
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	1.175	3.	Razni skladi	1.213
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—
4.	Skupna obratna sredstva	9.569	5.	Drugi viri finansiranja investicij	—
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev		
5.	Kupci in druge terjatve	1.983	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	6.500
6.	Druga aktiva	—	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva		
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	5.014
7.	Razporejeni dobiček	152	8.	Druga pasiva	—
8.	Izguba	—	D. Finančni uspeh		
	Skupaj:	14.008	9.	Dobiček	152
			10.	Kritje izgube	—
				Skupaj:	14.008

Vodja računovodstva:
Marija Srebot

Predsednik upravnega odbora:
Pavla Ažman

Direktor podjetja:
Ivan Habič

Izveček iz poročila o poslovanju obrtniške produktivne in predelovalne zadruge »USNJNI IZDELKI«, Ljubljana, Celovška 14, v letu 1955

V letu 1955 je vrednostni plan dosežen s 129 %. Povečanje prometa gre na račun tujkega prometa, ki je v pogledu obiska iz inozemstva prilično narasel. V sestavu podjetja sta 2 prodajalni, od tega ena v Ljubljani, druga pa v Dubrovniku.

AKTIVA		BILANCA na dan 31. decembra 1955		PASIVA	
Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev		
1.	Osnovna sredstva	76	1.	Sklad osnovnih sredstev	76
2.	Investicije v teku	—	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	—
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	264	3.	Razni skladi	1.094
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—
4.	Skupna obratna sredstva	6.909	5.	Drugi viri finansiranja investicij	—
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev		
5.	Kupci in druge terjatve	146	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	—
6.	Druga aktiva	8	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva		
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	6.233
7.	Razporejeni dobiček	58	8.	Druga pasiva	—
8.	Izguba	—	D. Finančni uspeh		
	Skupaj:	7.461	9.	Dobiček	58
			10.	Kritje izgube	—
				Skupaj:	7.461

Vodja računovodstva:
Babšek Dragica

Predsednik upravnega odbora:
Arjani Ivan

Direktor podjetja:
Karlo Jože

Izveček iz poročila o poslovanju SODARSKE ZADRUGE, Tacen, Čentvid nad Ljubljano, v letu 1955

Zaposlenih je bilo povprečno 43 delavcev in uslužbencev. Planirana je bila izdelava sodov v skupni litraži 15.000 hl, dejansko pa je bilo doseženo 16.700 hl.

AKTIVA		BILANCA na dan 31. decembra 1955		PASIVA	
Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev		
1.	Osnovna sredstva	11.331	1.	Sklad osnovnih sredstev	9.234
2.	Investicije v teku	99	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	2.097
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	2.784	3.	Razni skladi	5.985
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—
4.	Skupna obratna sredstva	42.193	5.	Drugi viri finansiranja investicij	99
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev		
5.	Kupci in druge terjatve	2.406	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	18.635
6.	Druga aktiva	681	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva		
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	138
7.	Razporejeni dobiček	10.905	8.	Druga pasiva	23.306
8.	Izguba	—	D. Finančni uspeh		
	Skupaj:	70.399	9.	Dobiček	10.905
			10.	Kritje izgube	—
				Skupaj:	70.399

Vodja računovodstva:
Štirn Janko

Predsednik upravnega odbora:
Zgalin Franc

Direktor podjetja:
Kreč Franc